

Couples' Interactions and Withdrawal of Women from Sexual Commitment: A study in Tehran

Seyedeh Fahimeh Abedin Do

Ph. D. Student of Social Problems of Iran,, Azad University Research Science Unit,
Tehran, Iran (abedin.fahimeh@gmail.com)

Mohammad Saeed Zokaei

(corresponding author)

Professor in Sociology & Cultural Studies, Faculty of Social Sciences, Allameh Tabataba'i
University, Tehran, Iran (saeed.zokaei@gmail.com)

Abstract

Carelessness and lack of commitment in marital relations is one of the important causes of disruption and damage in the family center. This research, with an interpretive perspective, seeks to analyze the contexts and processes on the basis of which critical marital relationships end in the withdrawal of married women from sexual commitment. The theme analysis of the interviews conducted with eleven women with the experience of infidelity in marital sex in Tehran showed: Deprivation of choice (child marriage), domestic violence (verbal, physical and sexual, depriving the necessities of life), The quality of sex (different sexual orientation, deprivation of sex, husband's addiction to masturbation), Avoid playing male roles (drug addiction, long-term financial crises), Reaction to the husband's behavior (restoring a sense of worth, reciprocal response to the husband's betrayal) In three overarching themes (Ownership of life and women's bodies, patriarchal culture, and women's efforts for more effective agency) it is of the most important areas leading women to abandon marital fidelity. Women's departure from this commitment is mainly related to unstable family conditions and various types of violence from the husband.

Keywords: Marital Commitment, Sexual Relationship, Extramarital Relationship, Marital Relationship, Betrayal, Sexual Commitment.

Social Problems of Iran

Journal, Vol. 15, No. 4, Winter 2025, 195-230

Received: 30/09/2024

Accepted: 07/12/2024

BY NC

Extended Abstract

1. Introduction

Infidelity is a significant and influential issue that affects all social groups and reflects dissatisfaction and communication problems between couples. In patriarchal societies, gender patterns and roles are determined and reinforced by society and politicians; if these patterns are not accepted, women face negative labels. Such a structure has affected women's understanding of gender and femininity, causing sexual pressure and conflicts on them, while men enjoy more freedom than women.

Research shows that men's infidelity is mostly short-term and women's infidelity is often long-term, and this difference is due to cultural and social patterns. Women's infidelity can be the result of complex and multiple interactions that lead to increased domestic violence and divorce. Unfair pressures and social labels cause women to cope with these pressures in various ways, including infidelity.

In this study, we examined the interactions between couples and social factors that lead to women's withdrawal from sexual commitment, and we attempted to identify the thought and behavioral patterns that lead to women's infidelity.

2. Methodology

For various reasons, sociologists in Iran are reluctant to examine women's sexual activism, and empirical research in this area is limited. This study was conducted with a qualitative approach and using thematic analysis technique. Due to the sensitivity of the topic and its consequences for women, samples were selected using a snowball and convenience method. To reduce bias and increase the validity of the data, triangulation and review of codes and themes by other experts and participants were used.

The samples included women from Tehran who voluntarily participated in the study after explaining the purpose of the study and ensuring confidentiality. In this study, 11 women were interviewed, and the interviews lasted between 3 and 6 hours, totaling more than 50 hours.

3. Findings

The results showed that women's withdrawal from marital commitment is the result of a complex interaction of individual, social, cultural, and psychological factors, in which patriarchal socio-political systems play a fundamental role. At the beginning of the marital relationship, women, upon

observing contradictions, remain silent according to pre-designed patterns. They see themselves as sexual subjects whose duty is to satisfy their husbands. They try to accept or ignore their husbands' authoritarian and irresponsible behaviors according to dominant cultural ideologies. However, over time, their learning is enhanced by the accumulation of knowledge and new experiences.

Depriving women of the power of choice in various aspects of their lives, which are also supported by gender stereotypes, leads to feelings of dissatisfaction, a decrease in the quality of life, and the creation of different meanings of communication and action.

The denial of the right to own the body, control over women's sexual knowledge, limiting the recognition of the body, the denial of the power to choose the time of marriage and sexual partner, the denial of the power to choose the time of pregnancy and the number of children, are among the issues that constantly place women in situations where they have neither understood that situation nor had a role in choosing it.

The husband's constant violence in the family was one of the issues that caused the loss of credibility of the marital relationship for women. Domestic violence in its various forms, especially in child marriage, is intensified. The hidden and overt violence that occurs in the family environment disrupts the psychological and physical security of women.

Dissatisfaction with sexual intercourse, the husband's inattention to the woman's basic needs, coercion and violence before and even during sex, and the lack of sexual intercourse with the aim of inflicting psychological violence were among the most unpleasant experiences of women in their married life. It was very difficult for women to express these experiences and put them into words. The taboo and shame of talking about these topics keeps such violence hidden.

The husband's deviant sexual behavior habits were among the complaints of the women in this study. This caused feelings such as a lack of value, a lack of control over life circumstances, a feeling of being unloved, not accepted, and a lack of feminine and sexual attractiveness in women.

The possession of economic capital, along with some cultural and legal protections, as well as a legal vacuum, has encouraged men to ignore the needs of women and the families they have formed. This causes men to behave according to their personal desires and without considering their roles and responsibilities. Prolonged financial crises were another factor that forced women to try to escape from difficult situations. Some men, taking advantage of women's economic weakness, demand women's sexual capital in exchange for solving their problems.

4. Conclusion

Women's withdrawal from marital sexual commitment may be aimed at countering their husband's unfaithful behavior. Most women consciously respond positively to sexual offers in search of revenge and spiritual healing, although this choice is in conflict with deep-rooted social and cultural patterns.

Conditions such as appropriate age differences, improved economic conditions, recognition of women's femininity and needs, legal support, husbands' commitment to role duties, creating equal access to social and economic opportunities, and removing gender and violent labels from women, a humane view of both sexes, providing opportunities to get to know women and men, enjoying family support and intimacy, empowering women to express their feelings and needs, and changing society's attitude towards gender roles can have positive effects on women's activism and sexual commitment.

Infidelity in marital relationships is harmful and we must help reduce it by providing appropriate education and creating a healthy culture in society. Expressing personal experiences, striving for equal rights, and promoting a better understanding of the diversity of women's experiences are practical suggestions for changing the situation. The law should act as a reference by focusing on the idea of prevention and social organization, creating barriers against wrong decisions such as forced marriage, child marriage, and life management by an addict. Negligence in these types of interventions is likely to strengthen the grounds for leaving marital obligations.

Keywords: Marital Commitment, Sexual Relationship, Extramarital Relationship, Marital Relationship, Betrayal, Sexual Commitment

تعاملات زوجین و خروج زنان از تعهد زناشویی: پژوهشی در شهر تهران

سیده فهیمه عابدین دو^۱ محمدسعید ذکایی^۲

چکیده

بی‌مبالاتی و عدم تعهد در روابط زناشویی، از زمینه‌های مهم ایجاد اختلال و آسیب در کانون خانواده است. این پژوهش با رویکردی تفسیرگرایانه به تحلیل زمینه‌ها و فرآیندهایی می‌پردازد که منجر به بحران در مناسبات زناشویی و خروج زنان متأهل از تعهد جنسی می‌شود. تحلیل مضمون مصاحبه‌های انجام‌شده با ۱۱ زن ساکن تهران که تجربه عدم وفاداری در رابطه زناشویی را داشته‌اند، نشان داد که عواملی مانند سلب انتخاب (کودک‌همسری)، خشونت خانگی (کلامی، فیزیکی و جنسی، محرومیت از ضروریات زندگی)، کیفیت پایین رابطه جنسی (گرایش جنسی متفاوت، محرومیت از رابطه جنسی، اعتیاد شوهر به خودارضایی)، عدم ایفای نقش‌های مردانه (اعتیاد به مواد مخدر، بحران‌های مالی طولانی مدت) و واکنش به رفتار شوهر (بازیابی احساس ارزشمندی، پاسخ متقابل به خیانت شوهر) در سه مضمون فراگیر (مالکیت بر زندگی و بدن زن، فرهنگ مردسالارانه و تلاش زنان برای عاملیت مؤثرتر)، از مهم‌ترین زمینه‌های هدایت‌کننده زنان به خروج از وفاداری زناشویی است. خروج زنان از این تعهد عمدتاً وابسته به شرایط ناپایدار خانواده و انواع مختلف خشونت از جانب شوهر است.

کلیدواژگان: تعهد زناشویی، رابطه جنسی، رابطه فرزندزناشویی، رابطه زناشویی، خیانت، تعهد جنسی.

۱. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران/

abedin.fahimeh@gmail.com

۲. استاد جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)/

saeed.zokaei@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۱۷

فصلنامه مسائل اجتماعی ایران، سال پانزدهم، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۳، صفحات ۱۹۵ تا ۲۳۰

ISSN: 2476-6933/ © Kharazmi University

۱. مقدمه و بیان مسئله

«خیانت» به عنوان موضوعی مهم و تأثیرگذار، تمامی گروه‌های اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و نشان‌دهنده نارضایتی و مشکلات ارتباطی بین زوجین است. این مسئله در جوامع مردسالار ابعاد گوناگونی دارد. نقش‌ها و الگوهای جنسیتی را جامعه با تعیین استراتژی‌ها و دیدگاه‌هایی می‌سازد و افراد را با روش‌های متفاوت به پذیرش این الگوها تشویق می‌کند. در صورتی که افراد این الگوها را نپذیرند، با برچسب‌های منفی مواجه می‌شوند. این الگوها تحت تأثیر قدرت سیاسی و تصمیمات سیاستمداران است و به مرور زمان سیاسی می‌شوند (وایلن،^۱ ۱۹۹۸؛ کونل،^۲ ۱۹۸۷).

بدین ترتیب باورها و ارزش‌های مردسالاری، درک زنان از جنسیت و زنانگی را شکل می‌دهند (آچن، آتکیرضا و روابوکوالی،^۳ ۲۰۲۱؛ کانل،^۴ ۱۹۸۷؛ ولبی،^۵ ۱۹۹۰). نگرش‌های فرهنگی نسبت به جنسیت و روابط جنسی، باعث ایجاد تفاوت در دیدگاه زنان و مردان می‌شود. زنان در جوامع مردسالار خود را به عنوان سوژه‌های جنسی تجربه می‌کنند (مولنهاور،^۶ ۲۰۱۱). با توجه به درهم‌تنیدگی روابط اجتماعی و روانی (مکنی،^۷ ۲۰۰۰؛ گیدنز،^۸ ۱۹۹۲)، این امر تأثیری مستقیم بر عاملیت زنان دارد. زنان ممکن است خود را در مورد نقش‌ها و انتظارات جنسی تحت فشار یا تعارض ببینند، درحالی که مردان از آزادی‌های نامحدودی در این زمینه برخوردارند. این تفاوت‌ها می‌تواند به ایجاد احساس نابرابری در بین زنان منجر شود و بازتاب متفاوتی از زنانگی را در آن‌ها ایجاد کنند (فراسر،^۹ ۱۹۹۰؛ هوکز،^{۱۰} ۱۹۸۴)؛ هرچند در ایجاد این احساس، دوره‌های تاریخی و دسترسی به امکانات نیز نقش مهمی دارند (امبرسون، تومر و لاج،^{۱۱} ۲۰۱۵). تفاوت در عاملیت زنان و مردان، برساختی بر مبنای نگاه جنسیتی خاص است.

1. Connell
2. Waylen
3. Achen, Atekyereza, & Rwabukwali
4. Walby
5. Mullenhauer
6. McNay
7. Giddens
8. Fraser
9. Hooks
10. Umberson, Thomeer & Lodge

دلایل خیانت زنان نسبت به مردان می‌تواند متفاوت باشد. این تفاوت‌ها به الگوها و کژکارکردهای رفتاری برمی‌گردد که در چهارچوب‌های فرهنگی، اجتماعی و جنسی شکل گرفته‌اند و به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر انتخاب‌ها و رفتارهای بعدی فرد تأثیر می‌گذارند. به‌عنوان مثال، از زنان انتظار می‌رود نسبت به رویدادها واکنش‌های عاطفی و رفتاری داشته باشند (ترنر^۱، ۲۰۱۶). تحقیقات نشان می‌دهد خیانت مردان عمدتاً یک رابطه کوتاه‌مدت است، درحالی‌که زنان معمولاً روابط طولانی‌مدت را تجربه می‌کنند (میجرینک-بوسمن و همکاران^۲، ۲۰۲۲). دلایل خیانت جنسی زنان در روابط زناشویی، نتیجه تعاملات پیچیده و چندگانه‌ای است که می‌تواند به افزایش خشونت خانگی و طلاق منجر شود (شریف‌ساعی، ۱۴۰۰).

سنت‌ها و فرهنگ بر رفتار زنان در ایران تأثیرگذار است. رفتارها، انتظارات و دیدگاه‌های شوهر نیز در تجربیات و رفتارهای زنان اثرگذار است. برخی زنان ممکن است احساس کنند که تحت فشارهای ناعادلانه‌ای قرار دارند و تصمیم به مقابله یا دوری از آن بگیرند. یکی از روش‌های مقابله، «خیانت» می‌تواند باشد. زنان با خروج از تعهد جنسی، با هزینه‌های سنگینی روبه‌رو می‌شوند که ناشی از برچسب‌هایی است که هم خود و هم جامعه منشأ آن هستند. این یعنی سیستم فرهنگی توانسته است زنان را به‌عنوان قاضی و مجازات‌کننده اعمال خودشان فعال کند. با این حال، زنان خیانت می‌کنند؛ بنابراین، اگر فقط در مورد عوامل خیانت بر عواملی نظیر نارضایتی عاطفی یا کم‌رنگ بودن بنیه دینی تأکید کنیم، متهم به سطحی‌نگری خواهیم بود (چوپانی و همکاران، ۱۴۰۰).

در مواجهه با این مسئله، رویکردهای طبیعی پزشکی نمی‌توانند درمانی معرفی کنند، زیرا خیانت زن و مرد یک مسئله اجتماعی است که بر فرضیات میل جنسی مردانه شکل گرفته و تجربیات زنان را نادیده گرفته است. درحالی‌که نقش میل و عاملیت در پاسخ جنسی زنان با مردان متفاوت است (مولنهور، ۲۰۱۱). حقیقت این است که مسائل جنسی در لایه‌های پنهان اجتماعی وجود دارد و تمام جوانب زندگی اجتماعی، فردی و تصمیمات افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. پنهان بودن این مسائل باعث شده حتی گفت‌وگو در این زمینه ناخوشایند، خجالت‌آور و گناه تلقی شود و بررسی و تحلیل این موضوعات اغلب نادیده گرفته شود (موحد و عزیزی، ۱۳۹۰).

1. Turner

2. Meijerink-Bosman et al.

موانع فرهنگی و تاب‌بودن گفت‌وگو خصوصاً در مورد خواسته‌ها و فعالیت جنسی زنان، باعث شده توجه کمتری به این موضوع شود و گفتمان سلطه‌گر تقویت گردد که این امر بروز مسائل اجتماعی را در پی دارد. آسیب‌های ناشی از خیانت، نه تنها در فرد بلکه در نسل‌های بعدی نیز به صورت آسیب‌های روانی، اجتماعی و حتی جسمی بروز می‌کند. تحقیق در زمینه جنسیت و مسائل مربوط به زنان می‌تواند به فهم عمیق‌تر چنین موضوعاتی کمک کند. هدف از این پژوهش، شناسایی الگوهای فکری و رفتاری است که بر کنشگری و عاملیت جنسی زنان تأثیر می‌گذارد و منجر به خیانت می‌شود. این پژوهش به دنبال فهم چگونگی تأثیر ساختارهای فرهنگی مردسالار، شرایط و زمینه‌های متأثر از آن بر رفتارهای جنسی مخاطره‌آمیز و خارج از چهارچوب زناشویی زنان و شناسایی رنج‌ها و آسیب‌هایی است که این روابط برای آن‌ها به دنبال دارد.

۲. چهارچوب مفهومی

شکل‌گیری معناها و رفتار جنسی در سنت جامعه‌شناسی را می‌توان بر اساس چهارچوب‌های نظری متفاوتی فهم و تفسیر کرد. در ادامه به صورت فشرده تصویری از این چشم‌اندازها و حساسیت‌ها و نقطه عزیمت آن‌ها را ارائه خواهیم کرد.

۱. تفسیرگرایی، ویژگی زندگی اجتماعی را عملکردهایی می‌داند که نتیجه تفسیر افراد از موقعیت‌هاست. افراد کنش‌های دیگران را تفسیر و بر اساس تفسیرها، واکنش نشان می‌دهند. بدین ترتیب کنش کنشگر، در تعریف او از موقعیت و تفسیرش از آن رویدادها ریشه دارد، نه در الگو و قوانین عینی که از بیرون اعمال می‌شوند. زنانی که در انتخاب شوهر نقشی نداشتند یا از جانب او مورد خشونت قرار گرفته‌اند، با توجه به شرایط، زندگی زناشویی و تعهد لازم بر آن را متزلزل می‌یابند و یا نقض می‌کنند. از این رو برای توضیح کنش اجتماعی، باید به گونه‌ای آن را درک کنیم که شرکت‌کنندگان آن را درک می‌کنند (ازکیا و دربان‌آستانه، ۱۳۹۷).

۲. ساختارگرایی و نظریه معناسازی که به عنوان راهی برای معنابخشیدن به زندگی اجتماعی مفهوم‌سازی شده (گیدنز، ۱۹۹۱) بر این عقیده است که افراد فعالانه دانش خود را می‌سازند. واقعیت برای آن‌ها، همان تجربه‌هایی است که از یادگیری‌هایشان به دست آورده‌اند (الیوت^۱ و همکاران، ۲۰۰۰).

1. Elliott

دانش قبلی بر دانش جدید یا اصلاح شده‌ای که فرد از تجربیات یادگیری جدید خود می‌سازد تأثیر می‌گذارد (فیلیپس،^۱ ۱۹۹۵). یادگیرندگان معنا را تنها از طریق تعامل فعال با جهان (مانند آزمایش‌ها یا حل مسئله در دنیای واقعی) می‌سازند. اطلاعات ممکن است منفعلانه دریافت شود، اما درک نمی‌تواند این‌گونه باشد. یادگیری یک فرآیند فعال و اجتماعی است که افراد در تعامل با یکدیگر انجام می‌دهند. در فرهنگی که بر پایه تفکیک جنسیتی بنا شده است، درک از زنانگی و مردانگی و شناخت تفاوت‌های فردی و جنسیتی که باید به تدریج و در طول زمان شکل گیرد و به همزیستی بین دو جنس بیانجامد، ناگهان با خواندن جملاتی توسط عاقد تحقق می‌یابد. این شرایط، تمام دانش به صورت اجتماعی ساخته می‌شود (دیوی،^۲ ۱۹۸۶) و جامعه دارای نقش اصلی در این فرایند (معناسازی) است (ویگوتسکی و کوله،^۳ ۱۹۷۸).

۳. آرنزدز^۴ معتقد است ساخت‌گرایی به ساخت شخصی معنا توسط یادگیرنده از طریق تجربه متکی است و معنا تحت تأثیر تعامل دانش قبلی و رویدادهای جدید است (آرنزدز، ۱۹۹۸). زن و مرد تلاش می‌کنند بر اساس شنیده‌ها و مشاهدات گذشته به فهم و درک از رابطه زناشویی برسند. یادگیرنده‌ها بر اساس دانش و ارزش‌های موجود، دیدگاهی متمایز دارند. یادگیرنده‌ها دائماً در تلاش‌اند تا مدل ذهنی و ادراکات فردی خود از دنیای واقعی در جهان را توسعه دهند، هر تجربه جدید را درک می‌کنند و به‌طور مداوم مدل‌های ذهنی خود را برای انعکاس اطلاعات جدید و تفسیر از واقعیت بسازند (مک‌لئود،^۵ ۲۰۱۹).

زنانی که مدیریت بدن از آن‌ها سلب شده و شوهر بدون اطلاع زن و بدون توجه به آمادگی‌های روحی و جسمی، زن را باردار می‌کند؛ از نمونه موقعیت‌هایی است که زنان در ساختار مردسالار، سوژه‌بودگی را تجربه می‌کنند. رویکرد ساختارگرا، در جست‌وجوی لایه‌های معنایی پنهانی است که نظم‌دهنده مناسبات جنسی است. در نسخه‌های جدیدتر این سنت و با منظر پس‌اساختارگرایانه نیز می‌توان استدلال کرد که عاملیت و خودمختاری فردی بر ساختار اجتماعی جنسیت می‌تواند تأثیر بگذارد و آن را دگرگون کند. افراد به‌طور مداوم با محیط‌های ساختاری خود درگیرند و آن‌ها را تقویت می‌کنند و به

1. Phillips

2. Dewey

3. Vygotsky & Cole

4. Arends

5. McLeod

چالش می‌کشند یا تضعیف می‌کنند (ملیحی‌الذاکرینی و همکاران، ۱۳۹۳). محروم کردن زنان از دسترسی به موقعیت‌های برابر یا حتی برخورداری از امکانات شخصی توسط شوهر، ازجمله موقعیت‌هایی است که زنان تلاش می‌کنند در برابر آن واکنش نشان دهند.

۴. هومنزا^۱ در نظریه مبادله^۲، مفاهیم وابستگی به قدرت، روابط دوتایی و میزان عدم تعادل قدرت در رابطه را بیان می‌کند. عدم تعادل قدرت در مشارکت‌ها اغلب تنش بیشتری در روابط ایجاد می‌کند؛ زیرا بازیگران (کنشگران اجتماعی) سعی دارند اختلاف منابع بین طرفین مبادله را مدیریت کنند و تعهدات خود را در رویارویی با گزینه‌های جایگزین حفظ کنند. در تمام مواردی که عدم تعادل قدرت در یک رابطه مبادله‌ای وجود دارد، پتانسیل بهره‌برداری نیز وجود دارد (الیوت و همکاران، ۲۰۰۰). سنت مبادله، فرآیندهای شناختی افراد را به شدت تحت تأثیر اهداف آن‌ها می‌داند (لیتزنبرگ و باتنهایم، ۱۹۹۸^۳).

علاوه براین، مبادله اجتماعی در متن تعاملات جنسی را با استفاده از مفهوم سرمایه جنسی (حکیم، ۱۳۹۱) هم می‌توان توضیح داد. به نظر حکیم، سیری ناپذیری میل جنسی مردان با سرمایه جنسی درهم تنیده شده است. سرمایه جنسی نقش اساسی در برانگیختن میل جنسی مردان دارد. علت شناسایی نشدن سرمایه جنسی، جنبه‌های سیاسی موضوع است. سرمایه جنسی و ارزش آن، غالباً تحت تأثیر امیال و نیازهای جنسی مردان قرار می‌گیرد. سیاست‌های جنسی با سرسختی، ارزش سرمایه جنسی و مسائل جنسی در زندگی خصوصی زنان را منکر می‌شوند (همان). جوامع مردسالار با تعیین استراتژی‌های نقش‌های جنسی، الگوهای جنسیتی را می‌سازند و اگر افراد این الگوها را نپذیرند، با برچسب‌های منفی مواجه می‌شوند. این الگوها تحت تأثیر قدرت سیاسی و تصمیمات سیاستمداران قرار دارد و برای همه کنشگران لازم‌الاجرا است. این سیستم، درک زنان از جنسیت و زنانگی را شکل می‌دهد (آچن، آتکیرضا و روبوکوالی، ۲۰۲۱). زنان در جوامع مردسالار خود را به عنوان سوژه‌های جنسی تجربه می‌کنند (مولنهاور، ۲۰۱۱^۴).

۵. رویکرد عاملیت جنسی^۵ به بررسی تأثیرات اجتماعی، روانی و جنسی می‌پردازد که بر تصمیم‌گیری و کنترل جنبه‌های مختلف زندگی جنسی، رضایت جنسی و کیفیت زندگی

1. George C. Homans

2. Social exchange theory

3. Litzenberger & Buttenheim

4. Mullenhauer

5. Sexual agency

جنسی تأثیرگذار هستند (ملیحی‌الذاکرینی و همکاران، ۱۳۹۳). عاملیت جنسی تحت تأثیر ناملایمات اجتماعی-اقتصادی و محدودیت‌های هنجاری در نظر گرفته می‌شود. عوامل زمینه‌ای متعددی می‌توانند عاملیت زنان را محدود کنند. بدین ترتیب مراحل رشد عاطفی شناختی و معناهای جدیدی از زنانگی طی تجربیات زیسته زنان اتفاق می‌افتد تا جایی که می‌تواند ناهمسو با شرایط سنتی و محیطی اقدام کند. عاملیت وجودی^۱ هم به تجربیات فردی و احساسات وجودی در برابر شرایط خارجی می‌پردازد (هیتلین و الدر^۲، ۲۰۰۷).

۶. مفهوم مرتبط دیگر در این موضع، رویکرد عینی‌سازی^۳ فردریکسون و رابرتز^۴ (۱۹۹۷) است. این مفهوم چهارچوبی را برای چگونگی درک و تجربیات زنان در فرهنگی که بدن آنان را جنسیت‌بندی می‌کند، ارائه داده و استدلال می‌کند که زنان معمولاً به عنوان یک مشاهده‌گر به خود و بدنشان نگاه می‌کنند. این حساسیت باعث نظارت مداوم بر بدن می‌شود و ممکن است زمینه‌هایی برای شرم و اضطراب ایجاد کند.

درمجموع، مفاهیم چندگانه معرفی شده با توجه به تفسیر خود زنان از وضعیت زندگی زناشویی و ساخت اجتماعی مردسالار، می‌توانند حساسیت و بینش اولیه‌ای در فهم شکل‌گیری معنا و رفتار جنسی و زمینه‌های اجتماعی مردسالارانه فراهم کنند. حضور زنان در فضای اقتصادی و مواجهه با آشکال عینی و متنوع زندگی، معنای جدیدی از احساسات، عشق‌ورزی، سوژگی و تعامل اجتماعی را ایجاد کرده است.

۳. پیشینه تجربی

آچن، آتکیرضا و روابوکوالی (۲۰۲۱) بر این باورند که فرهنگ نقش مهمی در شکل‌گیری تمایلات و رفتارهای جنسی افراد دارد. این تأثیرات از طریق خانواده، محله و جامعه به افراد منتقل می‌شود. تحقیق آن‌ها نشان داد که فرهنگ و ایدئولوژی‌های مربوط به زنانگی و مردانگی از کودکی آموخته می‌شود و بر الگوها و رفتار جنسی افراد تأثیر می‌گذارد.

1. Existential Agency

2. Hitlin & Elder

3. Objectification Theory

4. Fredrickson & Roberts

پژوهش کلاین، بکر و اشتولهورف^۱ (۲۰۱۸) بر توانمندی جنسی زنان جوان تأکید داشته و نشان داده که چگونه پشتیبانی عاطفی و ارتباط مناسب والدین با دختران می‌تواند به رفتار سالم جنسی آن‌ها منجر شود. این تحقیق نشان داد که پشتیبانی عاطفی و ارتباط مناسب والدین با دختران منجر به رفتار سالم جنسی آن‌ها می‌شود.

پژوهش بی-چنگ^۲ (۲۰۱۵) با بررسی چگونگی تغییر جنسیت زنان جوان در یک محیط اخلاقی، نشان داد که زنان خود را در قضاوت‌های جنسیتی گرفتار می‌یابند و فشار حاصل از ارزیابی‌های فرهنگی باعث می‌شود خود را در مورد تمایلات جنسی مقصر بدانند. پیلاو^۳ و همکاران (۱۹۹۹) به ترسیم تفاوت‌های مهم جنسیت در رابطه جنسی بین زن‌ها با مردها پرداخته و نشان دادند که زنان در برقراری رابطه جنسی متعهدانه حاضرند در کنشگری خود تغییراتی ایجاد کنند و مردان در این روند نقش مهمی دارند.

پژوهش خالدیان و همکاران (۱۴۰۲) به تبیین فرآیند شکل‌گیری خیانت زناشویی در زنان دارای همسر وابسته به مواد پرداخته است. این تحقیق به روش کیفی در شهرستان قروه انجام شده و دریافت که عوامل زمینه‌ساز شامل عوامل فردی، روانی و بین فردی؛ عوامل آشکار ساز شامل عوامل خانوادگی و خطر؛ عوامل تداوم بخش شامل عوامل اجتماعی، فرهنگی و محیطی؛ و عوامل تشدیدکننده شامل عوامل عاطفی و جنسی در شکل‌گیری خیانت زناشویی در این زنان نقش دارند.

پژوهش زارعی محمودآبادی (۱۴۰۰) با روش فراترکیب کیفی در زمینه علل و زمینه‌های وقوع خیانت زناشویی در زنان و مردان متأهل در ایران، به بررسی سه دسته عوامل اساسی (۱۴ مفهوم)، زمینه‌ای (۱۲ مفهوم) و مداخله‌گر (۱۹ مفهوم) پرداخته است که در وقوع خیانت زناشویی نقش دارند. عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر ممکن است به عنوان مقدمه‌ای برای عوامل اساسی عمل کنند و هر یک از این عوامل می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در بروز خیانت داشته باشد.

پژوهش زراعت‌پیشه و همکاران (۱۳۹۹) بر تحولات نقش جنسیتی زنان در تاریخ و تأثیر آن بر خشونت علیه زنان تمرکز دارد و نشان می‌دهد کلیشه‌های جنسیتی به قدری می‌تواند قوی عمل کند که حتی مالکیت بدن از زنان سلب شود و به ابزاری برای امیال مردانه تبدیل شود.

1. Klein, Becker & Štulhofer

2. Bay-Cheng

3. Peplau

افشاری کاشانیان و همکاران (۱۳۹۸) با روش کیفی به شناسایی عوامل زمینه ساز خیانت زناشویی در زنان پرداخته و سه مقوله عمده را شناسایی کردند: ۱) علل زمینه ساز خیانت زناشویی شامل کسالت بارشدن زندگی بعد از کشف یکدیگر، ضعف های ذاتی ازدواج، آسیب پذیری در زمان سرکوب نیاز جنسی یا عاطفی و تحولات جامعه؛ ۲) علل نگه دارنده خیانت شامل تمایل به تجربه هیجان، سلب مسئولیت رفتار خود، تأکید بر ویژگی های همسر، خلاقیت در پنهان کردن رابطه و شجاعت به خاطر کشف ویژگی های جدید در خود؛ و ۳) پاسخ به خیانت شامل میل به طلاق، ترمیم آشیانه و تحمل فشار روانی. پژوهش محمدصادق و همکاران (۱۳۹۷) رابطه مستقیم رضایت جنسی با زندگی زناشویی را بررسی کرده و نشان داده که عدم رضایت می تواند منجر به مشکلات و طلاق شود. این پژوهش نشان داد که رسمیت بخشی به موضوعات جنسی می تواند به کاهش بسیاری از مشکلات زناشویی منجر شود.

علیرضانژاد (۱۳۹۵) نشان داد که چگونه عشق و تغییرات آن در زمان، به ویژه در زندگی زنان، می تواند منجر به چالش هایی شود که به طلاق منجر می شوند. او سه نوع ازدواج را شناسایی کرده و نشان داده که چگونه هر کدام می توانند به پدیده حرم سرا منجر شوند. این پژوهش نشان داد زنانی که همسر خود را انتخاب می کنند، نحوه عشق ورزی و معنای عشق ورزی و خروج از ازدواج را متفاوت از زنانی که قدرت انتخاب از آن ها سلب شده، تجربه می کنند.

پژوهش هدایتی و بیگی (۱۳۹۵) رابطه مثبتی را بین سبک دل بستگی ایمن و رضایت زناشویی با عملکرد جنسی در زنان نشان داده است. این پژوهش نشان داد که سبک های دل بستگی ناایمن و دوسوگرا با عملکرد جنسی در زنان رابطه معکوس دارند. همچنین، داشتن امنیت و احساس رضایت در ارتباط، نقش اساسی در عملکرد جنسی زنان دارد و بدون داشتن احساس امنیت، رضایتمندی جنسی برای زنان به صورت طولانی مدت ایجاد نمی شود و شرایط محیطی و روانی ایمن می تواند به رضایت یا عدم رضایت زناشویی منجر شود.

پژوهش های بسیاری در مورد جنسیت و ابعاد کنش جنسی، رضایت جنسی، کامیابی جنسی، ارتباط جنسی و مفاهیم مشابه انجام شده است. اما فقدان توجه کافی به بستر شکل گیری کنش فردی مخصوصاً در حوزه زنان، باعث نادیده انگاشتن بسیاری از زمینه های شکل گیری آن شده است. نادیده گرفتن متغیرهای سطوح کلان مثل فرهنگ، اقتصاد و

قانون که هر کدام به تنهایی قادر است تغییراتی در عاملیت جنسی زنان ایجاد کنند، باعث عدم توجه کافی به زمینه‌های معناسازی و معنایابی در ذهن کنشگران می‌شود. این پژوهش با پیوند بین سطح خرد و کلان، قصد دارد فهم دقیق‌تری از میدان، زمینه‌ها و مناسبات مؤثر بر خروج زنان از تعهد جنسی زناشویی ارائه دهد.

۴. روش‌شناسی

جامعه‌شناسان در ایران به دلایل مختلف تمایل چندانی به بررسی کنشگری جنسی زنان نشان نمی‌دهند. پژوهش‌های تجربی در این حوزه نسبتاً محدود است و پیشینه محکمی برای مطالعات بزرگ‌مقیاس فراهم نمی‌سازد.

رویکرد این پژوهش کیفی بوده و از تکنیک تحلیل مضمون به سبک استقرایی و تفسیری برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است. به دلیل حساسیت موضوع پژوهش و پیامدهای آن برای زنان مورد مطالعه، احتمال مشارکت بسیار کم بود؛ بنابراین باید به نمونه‌های در دسترس اکتفا می‌شد. با توجه به این محدودیت‌ها، برای نمونه‌گیری از روش گلوله‌برفی و دردسترس استفاده شده است.

برای کاهش سوگیری و اعتباریابی داده‌ها و نتایج در تحلیل‌های روش تحلیل مضمون، از مثلث‌سازی^۱ استفاده شد که استفاده از چندین منبع داده و نظریه است. همچنین از بازبینی کدها و تم‌ها توسط متخصصان^۲ دیگر و بازگشت به شرکت‌کنندگان^۳ برای تأیید صحت و دقت تحلیل که نتایج با تجربیات و دیدگاه‌های آن‌ها همخوانی داشته باشد و استفاده از نقل قول‌های مستقیم^۴ برای پشتیبانی از تم‌ها و یافته‌ها که به افزایش اعتبار و اعتماد نتایج در پژوهش‌های تحلیل مضمون کمک می‌کند بهره گرفته شد.

نمونه‌های مورد مطالعه شامل زنان ساکن در شهر تهران بودند که پس از توضیح هدف پژوهش مبنی بر بررسی تجربه جنسی آن‌ها و تضمین محرمانه ماندن هویتشان، به صورت داوطلبانه در این پژوهش شرکت کردند. از محدودیت‌های این پژوهش، هم‌زمانی مصاحبه‌ها با قرنطینه ناشی از ویروس کرونا بود که باعث دشواری در رفت‌وآمد برای داوطلبان می‌شد.

1. Triangulation
2. Peer Review
3. Member Checking
4. Use of Direct Quotes

برای ضبط مصاحبه‌ها نیاز به مکان آرام و ساکتی بود، اما برخی از مصاحبه‌شوندگان تمایل داشتند جلسات مصاحبه در فضای عمومی (بوستان یا پارک) برگزار شود که گاهی با تغییرات جوی نیز مواجه می‌شدیم. تمام مصاحبه‌ها با اجازه شرکت‌کنندگان ضبط شد. به منظور حفظ حریم شخصی و ناشناس ماندن هویت مشارکت‌کنندگان، نام تمامی افراد تغییر داده شده است.

محورهای کلی سؤالات مصاحبه مربوط به تاریخچه زندگی افراد، کلیتی از شرایط اکنون و گذشته و آرزوها و حسرت‌های آن‌ها، حوزه فرهنگ خانواده نخستین، آموزش‌ها و تجربه زیسته جنسی، ازدواج و رابطه با همسر از زوایای متفاوت بوده است.

در این پژوهش ۱۱ زن مورد مصاحبه قرار گرفتند. زمان مصاحبه‌ها که بین ۳ تا ۶ ساعت در نوسان بود، مجموعاً به بیش از ۵۰ ساعت رسید. در مصاحبه‌ها مایل بودیم به درک کاملی از روند این تجربه و کنش برسیم. بعد از آن‌که رویکردها و علایق جنسی و تجربیات افراد مشخص شد، به صورت عمیق به احساسات و باورها و کنش‌های آن‌ها پرداختیم. جدول زیر برخی ویژگی‌های دموگرافیک شرکت‌کنندگان را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱: مشخصات شرکت‌کنندگان

نام	سن	سن ازدواج	سابقه زناشویی	وضعیت تأهل	تعداد فرزند	شغل	تحصیلات
شهره	۴۵	۱۲	۲۷	مطلقه	۲	فروشنده نان	راهنمایی
فرانک	۳۴	۲۱	۶	مطلقه	ندارد	آشپز	فوق دیپلم
پریا	۳۵	۱۹	۹	مطلقه	ندارد	فرهنگی	کارشناسی ارشد
هما	۳۰	۱۷	۷	مطلقه	ندارد	دانشجو	کارشناسی
فرح	۳۹	۱۹	۱۰	مطلقه	ندارد	فرهنگی	دکتری
بنفشه	۴۳	۲۱	۲۲	متاهل	۱	فرهنگی	دکتری
مهسا	۲۱	۱۲	۸	متاهل	۲	خدمات نظافت	راهنمایی
دلسا	۴۰	۲۱	۱۰	مطلقه	۱	کارمند	کارشناسی
گیتی	۳۵	۱۹	۱۸	متاهل	۲	خانه‌دار	دیپلم
مژده	۳۸	۱۶	۲۲	متاهل	۲	خانه‌دار	دیپلم
سحر	۳۱	۱۷	۱۴	متاهل	۲	روسپی / فروشنده تخمک	دیپلم

۵. یافته ها

نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه ها در مجموع پنج مضمون کلیدی زیر را به عنوان زمینه های اصلی هدایت کننده زنان به خروج از تعهد زناشویی آشکار می سازد.

۵-۱. سلب انتخاب

انتخاب همسر تصمیمی شخصی است که باید بر اساس شرایط و ارزش های فرد باشد. گرفتن این حق از زنان، در بستر نگاه ابزاری و در جهت خدمت به مردان است. اجبار به ازدواج تجربه مشترک برخی از مصاحبه شوندگان بود و باعث شد آن ها در موقعیت هایی قرار گیرند که در برابر پیامدهای منفی زندگی آسیب پذیرتر باشند (رئوف و همکاران، ۲۰۱۸). در تجربه زیسته چنین زنانی، احساس درحاشیه بودن در شخصی ترین بخش های زندگی و تصمیم گیری شان نمایان است. این موضوع باعث احساس ناراحتی پایدار برای آنان است.

با پسر عموم ازدواج کردم. خیلی بچه بودم. واقعاً نمی خواستم. رفتم دانشگاه. توجه خیلی مردها به من بود. یک سری آدم های دیگه رو دیدم، شروع کردم به خیانت. اون فهمید، جدا شدیم دیگه. خیلی براش مهم نبود انگار. انگار اونم می خواست از خانواده جدا بشه. اونم اختلاف سنی ش با مامان و باباش زیاد بود. (هما، ۳۵ ساله)

هنگامی که ازدواج در کودکی با ارزشمند بودن تحصیل کنار هم قرار می گیرد، فشار زیادی بر زنان وارد می شود. اگرچه ازدواج و تحصیل تا حد زیادی ناسازگار به نظر می رسد (اومووا و هاتچ، ۲۰۲۲)، اما ازدواج در سن پایین است که باعث تجربه درجات مختلفی از طرد و تبعیض می شود. با افزایش سن و تمایل به تجربه و کشف هویت، دانشگاه عرصه خوبی برای پاسخ به این شناخت است. کودک همسری مسئله ای جدی است که می تواند تأثیرات منفی از قبیل بروز مشکلات روانی، افزایش خشونت در خانواده، محروم شدن دختران از تحصیل، بروز مشکلات جسمی، ایجاد تنش، نارضایتی و شکل گیری تجربیات نامناسب خانوادگی را به همراه داشته باشد. دخترانی که در کودکی ازدواج کرده اند، مراحل رشد عاطفی-شناختی و معنایابی هایی از زنانگی و عاملیت را کم کم کشف خواهند کرد، هرچند ممکن است ناهمسو با شرایط سنتی باشد که در آن قرار دارند.

1. Rauf et al.

2. Omoeva & Hatch

همسر ۱۱-۱۲ سال از خودم بزرگتر بود. عشق مشق در کار نبود. دختر اول خانواده بودم، دخترها ۱۳-۱۲ ساله که می‌شدن، همسایه‌ها یک‌به‌یک می‌اومدن توی خونه می‌گفتن دخترت بزرگ شده... مثل خرید بود که ما این قدر پول می‌دیم، دخترتون رو می‌گیریم. (شهره، ۴۵ ساله)

نداشتن درک از عشق، تعلق خاطر و سرسپردن به تصمیم و مصلحت‌اندیشی دیگران، ازجمله ارزش‌هایی است که در جامعه سنتی و مردسالار معنا دارد. دیگران می‌تواند همسایه‌ها باشند؛ آن‌ها در عین غریبه‌بودن مجاز هستند سبک زیست، مسیر زندگی و زمان ازدواج و... را برای دختران مشخص کنند. دیگران مجاز هستند به خانواده فشار آورند تا تصمیم به ازدواج دختر بگیرند. شاید این عامل به‌تنهایی به احساس ناامیدی و بی‌اعتمادی زنان منجر شود. بدین ترتیب کودک که به‌تازگی در مواجهه با خود و بدن قرار گرفته، با انتظارات متعدد نقش‌های جنسیتی و شکل خاصی از زنانگی روبه‌رو می‌شود.

معمولاً در ازدواج‌های سنتی، مردی که درآمد خوبی دارد، بهترین انتخاب از سوی دیگران شناخته می‌شود. نابرابری جنسیتی در دستیابی به موقعیت‌های اجتماعی، باعث می‌شود هم‌بستری با مردی که برخورداری مالی دارد منطقی‌ترین مسیر زندگی برای دختر معرفی شود.

مامانم جا پهن کرد. بالشت رو برداشتم رفتم پیش بابام خوابیدم. به مامانم گفتم تو برو پیشش بخواب. چرا برم پهلوی مرد نامحرم بخوابم؟ همسر به مامانم گفت هیچی بهش نگو. حالی‌ش نیست. نمی‌دونستم مسئله زن و شوهر چطوره! چهار سالی که عقد بودیم پیشش نمی‌خوابیدم. هم‌سن بابامه. انگار که یه بچه‌ای از پدرش حساب ببره، من ازش این جور حساب می‌بردم. می‌گفت تمام این تلافی‌ها رو سرت درمی‌آرم. بعد که فهمیدم (باید رابطه جنسی داشته باشم) خیلی ناراحت شدم. ضربه بزرگی بهم وارد شد. دوست نداشتم. می‌دونستم یه جور باید باشه که باهاش کنار بیام، ولی نمی‌تونستم به خودم بقبولونم. هیچ‌وقت اون دوست داشتن توی دلم ایجاد نشد. (مژده، ۳۵ ساله)

جنسیت به تجربیات فردی شکل می‌دهد و در جهت‌گیری‌های معنایی و استدلالی اخلاقی نقش ایفا می‌کند. به‌نحوی که زنان عمدتاً بر استدلال‌های عاطفی و مراقبت‌محور تأکید بیشتری دارند (خسروی و عباس‌زاده، ۱۳۹۴) و ترک نقش اجباری را به‌عنوان حرکتی خشونت‌آمیز می‌پندارند. در فرهنگی که برخورداری از بدن زنانه برای ایجاد توقعات جنسی و نقش‌های جنسیتی اجتماعی کافی است، نه‌تنها دختران دلیلی برای رسیدن به فهم و احساس نیاز به همسرگزینی نباید داشته باشند، بلکه از آموزش‌های جنسی هم محروم هستند؛ زیرا آموزش، کارکردها و نقدهای بدون پاسخ، فرهنگ مردسالاری را آشکار می‌کند.

به نظر بزرگ‌ترین جنایتی که توی قرن برای به انسان می‌تونه اتفاق بیافته، اینه که دختر قبل این‌که به بلوغ جنسی و فکری برسه، به عشق و به عاطفه برسه و وادار بشه که ازدواج کنه. اگه شوهرم رو خودم انتخاب می‌کردم، بیشتر دوستش می‌داشتم و توی زندگی مون بیشتر کوتاه می‌اومدم. من به سنی رسیده‌ام که الآن تازه وقت انتخاب کردنمه، ولی آدمی رو باید انتخاب کنم یا برام انتخاب‌کردن که باهاش خاطرات خوبی ندارم. به خاطر نپختگی من، بی‌تجربگی من، بی‌تجربگی خودش، اشتباهاتمون، الآن که وقت زندگی کردنه، ما تمام شدیم. (مهسا، ۲۱ ساله)

۲-۵. خشونت خانگی

خشونت درون خانواده بازتاب الگوهای کلی‌تر رفتار خشن است. پذیرش فرهنگی شکل‌هایی از خشونت خانگی، از عواملی است که آن را افزایش می‌دهد. از میان خشونت‌ها، خشونت کلامی و روانی، فراوان‌تر هستند. بررسی‌ها نشان می‌دهد از هر بیست زن در کشورمان، یک نفر مورد آزار و اذیت فیزیکی همسرش قرار می‌گیرد که این موضوع گاهی از سوی خود زنان پنهان است یا در صورت اعتراض و شکایت، راه به جایی نمی‌برند. کمتر از ۳۵٪ از خشونت‌های خانگی به پلیس یا اورژانس اجتماعی گزارش می‌شود و گاهی حتی این تصور وجود ندارد که این رفتار درستی نیست و نباید آن را تحمل کرد (ارجمندی، ۱۳۹۲). مفاهیمی مانند کشتن جنسی، مصلحت جنسی و فرصت طلبی جنسی نیز تأثیراتی بر زندگی مشترک دارد.

گسست عاطفی و نارضایتی جنسی و مسائلی مانند خشونت خانگی، ازدواج مجدد مرد و مسئله حضانت کودکان، تنش‌های شدیدی در پیوند زناشویی ایجاد می‌کند. برخی زنان سعی می‌کنند آن را مدیریت کنند تا کار به زورآمایی بر سر فرزند نرسد، زیرا قانون به حفظ نابرابری در خانواده کمک کرده است.

فکر می‌کنه حالا که تن من رو سیاه و کبود کرده، با یه ببخشید همه چی تمام می‌شه! شوهرم رو دوست دارم، ولی از چشمم افتاده. دیگه آدمی نیستم که بتونم بهش محبت کنم. من اصلاً حسى بهش ندارم. کتکم می‌زد. ما قهر بودیم، خونوادش سه‌روزه براش زن گرفتن. طلاق گرفتیم حضانت دخترم با منه و حضانت پسریم با شوهرم. اون زنه رو ترک کرد اومد معذرت‌خواهی کرد، دوباره برگشتیم به هم. خواهرم می‌گه حداقل اداش رو دربیار. بزار در دهنش بسته بشه. (سحر، ۳۱ ساله)

خشونت خانگی و قدرت رابطه‌ای ناهماهنگ و ناسالم است که به تجربیات فردی شکل می‌دهد. خشونت فیزیکی و عاطفی که زنان در خانه تجربه می‌کنند، بر اساس جنسیت آن‌ها تعیین شده است؛ هرچند آن‌ها تلاش می‌کنند در برابر چنین ساختار قدرتمندی مقاومت کنند یا راه خود را بیابند و یا به شکلی با وضعیت کنار بیایند. در این بین دخالت‌های ناآگاهانه اطرافیان می‌تواند به این مسائل دامن بزند.

زندگی زنان در سیستم مردسالار مجموعه‌ای از محدودیت‌هاست، تا جایی که شنیده و درک شدن هم از آن‌ها دریغ می‌شود. فقدان راه حل برای برون رفت از مشکل، می‌تواند آن‌ها را به احساس بی‌اهمیت یا کم‌اهمیت بودن سوق دهد. زنان در این شرایط از داشتن صراحت در بیان تجربیات و احساسات خود محروم می‌شوند و همین آن‌ها را به سکوت، تنهایی و شناخت کمتر از حقوق خود رهنمون می‌کند. عدم حمایت خانواده اصلی یا ضعف اقتصادی، مانع فراهم کردن فضای امن برای دخترشان می‌شود و احساس تنهایی و رهاشدگی را به رنج زنان می‌افزاید.

دو نفر از فامیل‌های خودش رو برای تریاک کشیدن آورد. به من گفت بیا خدمات بده. پیک‌نیک رو انداختم اون ور حیاط، گفتم برید بیرون و گرنه خونه رو آتیش می‌زنم. اونا رفتن و شوهرم اومد خونه من رو کتک زد. پرتم کرد. ازم دوری گرفت، گفت دیگه ازت خوشم نمی‌آد، تو پُرو شده‌ای، تو عوض شده‌ای. ۲۴-۲۵ ساله بودم. از لحاظ روانی مریض بودم. دیگه خطش رو نخوندم ... زندگی اون موقع خیلی سخت بود. از لحاظ سکس وقتی رحمت از من برید، همه چی تموم شد. زن می‌آورد خونه جلوی من و دوتا دخترهام. می‌گفت براشون غذا درست کنم. بعد مدتی هم با من بحث و دعوا کرد که بیا خواستگاری تا زن دوم رو بهش بدن. من هم قبول کردم. می‌خواستم دیگه نبینمش. هیچ وقت هیچی نمی‌گفتم. اگه هم می‌گفتم، می‌گفتن باید زندگی کنی. مرد همینه باید با مرد کنار آمد، این اعتقاد پدر مادر منه. شوهرم مردی نبود که طلاق بده. به فامیل‌هاش گفت این طلاق می‌خواد، این دیونه شده. (شهره، ۴۵ ساله)

شوهردادن دختر در سن پایین، روش تربیتی است به سبکی که شوهر می‌پسندد؛ بدین پیش فرض که زن نسبت به رفتارهای شوهر کمترین اعتراض را می‌کند، زیرا فهم کاملی از واقعیت در حال وقوع ندارد. در این شرایط زنان خشونت را در شکل‌های متفاوت تجربه می‌کنند. اما با افزایش سن و شکل‌گیری نقش‌های مادرانه و لزوم حمایت از فرزندان، ممکن است برای اعتراض و رهایی از شرایط اقدام کنند. این اقدام در تضاد با خواست شوهر

است. به طوری که شوهر به یک باره تمام اصول تربیتی که به زعم خود بر همسرش اعمال کرده را نابود شده می بیند. زن و مرد از آن زندگی و ارتباط بُریده می شوند. هرکدام به شیوه خود و با توجه به منابع و امکاناتی که دارند سعی در تغییر شرایط (مثلاً با رفتارهایی مانند نادیده گرفتن یکدیگر، محروم کردن از ارتباط جنسی، در تنگنای مالی قراردادن) می گیرند. در مواردی شوهر به واسطه برخورداری از مالکیت منابع اقتصادی و برخورداری از مجوزهای اجتماعی و قانونی، می تواند حتی برای همیشه بدون هیچ توضیحی خانواده را رها کند، اما همچنان برچسب قانونی تأهل و الزام متعهد بودن به آن مرد (شوهر) برای زن وجود دارد.

اون موقع مهدکودک می رفتم. می گفتم هرچی پول درآوردی، باید با اجازه من خرج کنی. اگر پیام خونه بینم خسته ای و حالش رو نداری، نمی دارم بری سرکار. برو بانک پول رو فلان کن، اگر نکنی پس نمی دارم بری و در رو قفل می کرد. من زنگ می زدم که بابام بیاد میانجی گری کنه بتونم برم سرکارم. حالت های دیکتاتوری داشت. بعد می گفتم: اینا عشقه. خیلی سختی از این جهت بود. (بنفشه، ۴۳ ساله)

معمولاً زنان با هدف کاستن از مشکلات زناشویی برای ایجاد فضای گفتمان تلاش می کنند. زایش، رشد و پرورش دادن، مفاهیمی است که در تاروپود زنانگی وجود دارد. آن ها به دنبال به ظهور رساندن پتانسیل درونی خود و عزیزانشان برای بهبود زندگی و تأثیرگذاری مؤثر و مفید برای حفظ خانواده هستند.

بچه های من یک سال و خورده ای بیشتر باهم تفاوت سنی ندارند. پسر من کوچیک بود و شیرش می دادم که بچه دوم رو باردار شدم؛ به خاطر سن همسرم، اگر سنش از این بالاتر بره دیگه حوصله نداره. (گیتی، ۳۵ ساله)

در تعدادی از روایت ها، زنان مورد مصاحبه بنا بر انتخاب شوهر و بدون اطلاع خودشان باردار شده اند، حتی تعداد فرزندان را مردان مدیریت کردند. شوهران آن ها منحصرأ به شرایط روحی و اقتصادی خودشان توجه کرده بودند. آن ها با بدن زن به عنوان ابزار تولید مثل ارتباط برقرار می کردند، برای زن حق یا الزامی که باید ابتدا به آمادگی روحی و جسمی برسد، سپس باردار شود، قائل نبودند.

هرچی می شد می گفتم از بابای اجازه گرفتی؟ بابای من دونه؟ آگه بابای بفهمه چی؟ برای ساده ترین چیزها. حتی لباسی که مامانم برام گرفته بود و می خواستم برای مهمونی زنانه بپوشم، محدود می کرد. تهدید می کرد که در رو قفل می کنم. چند باری کتکم زد، ولی من کوتاه نمی آمدم. می دونستم که نباید مثل زن های دیگه اجازه بدم بزنه توی سرم. هر کاری که

مردهای سنتی به سر زن می آوردن رو روی من امتحان می کرد. می گفت باید مطیع باشی. اجازه نمی داد باشگاه برم. دانشگاه برم. مهمونی برم. بیشتر از نصف سال هایی که باهم زندگی می کردیم، از داشتن جهیزیه ام محروم بودم. (پریا، ۳۵ ساله)

عدم حمایت خانواده و سکوت در مقابل رفتارهای خشونت آمیز، ظاهراً تکلیف خانواده های خوگرفته در فرهنگ مردسالاری است؛ به طوری که شوهر، از والدین زن به عنوان اهرم فشار استفاده می کند. این در حالی است که مادر و پدر تصور می کنند در تعارض رابطه زناشویی، در نهایت بین دختر و دامادشان همجوشی ایجاد می شود.

۳-۵. کیفیت رابطه جنسی

با ظهور گرایش های جنسی متفاوت در روابط زناشویی، چالش های جدید و پیچیده ای به وجود می آید که می تواند پایه های ارتباطی زوجین را تحت تأثیر قرار دهد. در جوامع و فرهنگ هایی که ازدواج سنتی غالب است و تنوع گرایش های جنسی به رسمیت شناخته نمی شود، این چالش ها شدت بیشتری پیدا می کنند. زوج ها ممکن است با تضادهای عمیق در درک و پذیرش یکدیگر مواجه شوند که این امر باعث تقویت اختلافات می شود. این مشکلات می توانند از ناهمخوانی در نیازها و تمایلات جنسی تا فشارهای اجتماعی و فرهنگی ناشی از انتظارات سخت گیرانه و ناعادلانه، متغیر باشند.

وقت هایی که بددهنی و آزار هست، متوجه می شم اون آدم برانگیخته است و اشتیاق داره به رابطه. یه وقت هایی حرف هایی می زنه به حالت قهرگونه که من از این کار ناراحتم. یه وقت هایی اون آزاره به خاطر رابطه هست. اصلاً اخلاقیاتش یه جوریه که فکر می کنم می خواد اذیت کنه؛ نه اون سادیسمی که حالا بخواد بزنه و بکوبه. این که کم محلی کنه، اینا حس می کنم براش خوشاینده؛ قشنگ حس می کنم وقتی تحقیر می کنه، برانگیخته می شه. (گیتی، ۳۵ ساله)

تفاوت سنی، سلیقه های مربوط به تعاملات جنسی، تقسیم ناعادلانه وظایف خانوادگی، توقعات جنسیتی ناهمسان یا خشونت آمیز، به احساس آزار می انجامد. این چالش ها می تواند ناشی از تفاوت های فرهنگی، اجتماعی، روانی یا گرایش جنسیتی باشد که در روابط زوجین تأثیر می گذارد.

تلاش می کرد ازش طلاق بگیرم. ۵ ماه، ۷ ماه زیاد پیش می اومد که اتاقش رو جدا می کرد که سکس نداشته باشیم. (پریا، ۳۵ ساله)

نارضایتی طولانی مدت از رابطه، بسط دادن مشکلات به رابطه جنسی، قهرهای طولانی و عدم برقراری رابطه جنسی استفاده ابزاری از این موضوع با هدف تحقق خواسته، عدم تلاش برای بهبود شرایط، زن را به سوی جایگزین و ورود نفر سوم سوق می دهد.

از نظر روانی مشکل داشت. با علی همش باید تقلا می کردم. خیلی مشاوره رفتیم. انگار خودم رو می خواستم بهش تحمیل کنم. انگار تمایلی به من نداشت. من مجبور بودم به چیزهای دیگه فکر کنم. به خیانت فکر کنم. حس خوشایندی نیست وقتی این جور می شه. پارتنم کوتاهی کرد که من مجبور شدم این کار رو انجام بدم. امیر منفعل بود. امیر هیچی نبود. امیر نبود اصلاً. رابطه رو دو نفر باهم پیش می برن. اگه امیر سالم بود، این اتفاق ها برامون نمی افتاد. من با یه آدم مشکل دار وارد رابطه شدم و همه زندگی رو خراب کرد. (دلسا، ۴۰ ساله)

تابوی گفت وگو در مورد سلیقه و نیاز جنسی در بسیاری از خانواده ها وجود دارد. این فرهنگ باعث می شود زندگی تبدیل به صحنه پانتومیم شود؛ به طوری که سخن گفتن در مورد آن محدود به بیان ناکامی های عاطفی است. از آنجاکه از دلایل اصلی شکل گیری نهاد خانواده، جهت بخشی به کنش جنسی است، اگر یکی از زوجین در این زمینه دارای مشکل باشد، زناشویی با چالش اساسی روبه رو می شود. به عنوان مثال، خودارضایی اگر شیوه اصلی رفع نیاز جنسی شوهر باشد، رابطه با مشکلات اساسی روبه رو می شود. زنان این عامل را به عنوان پذیرفته نشدن، دوست نداشتنی بودن و برخورداری نبودن از جذابیت زنانگی شان، معنا می کنند.

یک روز زیر فرش ها رو جارو می کردم، یک عالمه سی دی درآوردم. شاید بیشتر از سی تا سی دی پیدا کردم. ناراحت شدم. گفتم چرا اینها رو اینجا گذاشتی؟ نمی گی بچه بذاره ببینه؟ شاید شب ها که توی اتاق می خوابیدم یا سفر بودم نگاه می کرده. فکر می کنم روش رضای نیازش این بوده. به خاطر این که اعتماد به نفسش پایین بود. یک حدس هایی می زنم که اعتیاد داره به این موضوع. (دلسا، ۴۰ ساله)

سلامت در رابطه ای که زوایای جنسی، عاطفی، اقتصادی و فرهنگی ابعاد مختلفی به آن ابعاد می دهد، نیازمند شناخت خود و آن دیگری است. اما در فرهنگ مردسالار از زن انتظار می رود هم زمان هم به ارزش های اجتماعی پایبند باشد و هم عادت های شوهر را به مثابه سبک زیست خود درونی کند. به این ترتیب عادت ها و نیازهای ناهماهنگ جنسی زن و شوهر می تواند علتی برای عبور از خط قرمزها باشد.

۴-۵. عدم ایفای نقش‌های مردانه

در فرهنگی که قانون تفکیک جنسی روابط را ساخت داده، درک زنانگی و مردانگی و شناخت هویت می‌تواند پُر مخاطره باشد، زیرا انتظار می‌رود مسیر شناخت تفاوت‌های فردی و جنسی که در طول زمان فهم و درک می‌شود و به همزیستی می‌رسند، به یک باره و در لحظه رُخ دهد. این مسئله برای زنان و مردان چالش برانگیز است. چنین فرهنگی از زن انتظار دارد که در مواجهه با مسائل زندگی، به یک باره تبدیل به هدایتگر و مدیری کارآمد شود.

اهل کار نبود، معتاد بود. توی اون دو سال این قدر سختی کشیدم. همه چی مون رو از دست دادیم؛ زمین، خونه. سعی می‌کردم زندگیم رو حفظ کنم. حالم بد بود. به دوستم برگشتم. با اون می‌تونستم شاد باشم و خودم رو سرپا نگه دارم. (فرانک، ۳۴ ساله)

اعتیاد از مسائل بحران‌آفرین است و تأثیراتی مانند کاهش علاقه، ایجاد اضطراب و افسردگی و کاهش سلامت عمومی در زنان دارد. معمولاً اعتیاد شوهر منجر به بی‌توجهی به نقش‌های مردانه و عدم تأمین نیازهای مالی و عاطفی زن می‌شود.

گاهی خانواده نخستین فکر می‌کند با حمایت مالی، عدم ایفای نقش شوهر را می‌توانند پوشش دهند و نقش خود را در ازدواج فرزندشان به کمال رسانند. درحالی‌که شوهر در دنیای اعتیاد خودش سرگرم است. زنان تلاش می‌کنند زندگی را حتی در ظاهر در وضعیت پایدار نگه دارند. آن‌ها به دنبال راهی برای قوی بودن و قوی ماندن هستند و وقتی راه درون خانه پیدا نشود، میزان تعلق خاطر کم‌رنگ می‌شود. اعتیاد باعث عدم تمرکز صحیح بر روابط و عدم تحلیل واقعیت از رُخداد درحال وقوع می‌شود.

شوهرم رو بردم کارخانه امضای رضایت‌نامه بده، گفتن این شوهرته؟! یکی گفت شبیه معتاد است، یکی گفت ... تابه حال به قیافش تا این حد دقت نکرده بودم. تا حالا همچین چهره‌ای ازش ندیده بودم. یک ضربه خیلی بزرگ خوردم. بهش گفتم: حسن با من بیرون نیا. من دوست ندارم با تو بیرون بیام؛ شلخته و کثیفی، این تیپی بیرون نیا. بارها گفتم ترامادول مصرف نکن. (مهسا، ۲۱ ساله)

قضاوت شوهر در متن اجتماع، گویی اولین ملاقات نوجوان با زندگی زناشویی‌اش است. درک از تأثیر اعتیاد شوهر بر نگاه جامعه، او را برآشفته کرده است. او پیوند زناشویی‌اش را به مثابه برزخی می‌یابد که قدرت حرکتی که خود را شایسته آن می‌داند از او رُبوته است. پس کاستن از ابعاد این ارتباط و خارج شدن از دایره وفاداری را انتخاب می‌کند.

عدم امکان شناخت قبل از ازدواج، فقدان الگوهای کارآمد ارتباطی و جنسی از مواردی است که باعث می‌شود زنان بعد از ازدواج خود را در شرایط سخت بیابند. تفاوت‌های اساسی در باورها و سبک زیست و مواجهه‌های فرهنگی متفاوت زن و مرد، شرایط را به گونه‌ای رقم می‌زند که رسیدن به موقعیت سالم ارتباطی دور از تصور می‌شود.

اصلاً هیچ خوشی توی زندگی من با ایشون نبوده. لحظاتی نبود که من از ته دلم بخندم یا شاد باشم. می‌رفت سه ماه، شش ماه نمی‌آمد. الان بره ده روز بیست روزه، من هم بهش زنگ نمی‌زنم. می‌ره توی دفتر خودش. وضع مالی خوبی داره. ده ساله اصلاً رابطه جنسی باهاش ندارم. خرجی نمی‌ده، پسر می‌ره ازش چندرغاز می‌گیره. (مژده، ۳۸ ساله)

در ازدواج‌های مسئله‌دار، پیوند زن‌اشویی واژه‌ای است که گویی الزامات و تعهدات آن فقط برای زنان وجود دارد؛ درحالی‌که شوهر پیوند را ترک کرده، ولی زن همچنان در تمکین او باید باشد. در چنین فرهنگی، وجود نام مرد در شناسنامه زن کافی است که زنانگی زن تحقق یافته تصور شود. قانون هم که گویی فقط همین یک نام روی شناسنامه را می‌شناسد و واقعیت‌های موجود دیگر را نمی‌بیند و نمی‌شنود. البته که عجیب نیست، زیرا قانون‌گذاران مردانی از همین سیستم فرهنگی هستند. شوهر از شرایط خوب اقتصادی برخوردار است، اما الزامی برای پرداخت هزینه‌های خانواده‌ای که تشکیل داده و فرزندی که بودنشان را به تنهایی تصمیم گرفته، وجود ندارد.

ساعت ۲ شب می‌گفت یک دقیقه برم بیرون (مصرف مواد). من رو توی خونه با دوستش تنها می‌داشت. می‌رفت ساعت ۶ صبح می‌اومد. یک سال با دوستش باهم سه‌تایی زندگی می‌کردیم. خیالش راحت بود که خونه تنها نیستیم. (هما، ۳۵ ساله)

الگوهای رفتاری که افراد در شرایط مختلف برمی‌گزینند، با توجه به امکانات پنهان و آشکاری آن‌هاست. داشتن انباشته‌ای از پشتوانه‌های فرهنگی، قانونی و اقتصادی، مرد را قادر به بی‌توجهی حتی به ضروری‌ترین و پرمعناترین دلیل رابطه (ازدواج) می‌کند. قوانین طلاق، عوامل فرهنگی و عوامل اقتصادی بر تصمیم زنان برای طلاق تأثیرگذار است. گاهی برخی زنان در موقعیت‌هایی قرار می‌گیرند که احساس می‌کنند از هیچ حمایتی برخوردار نیستند.

شوهرم زنگ زد گفت شهر رو ترک کن. شبانه اسباب‌کشی کردم و او دم تهران. وضع مالی من خیلی بد بود، دو شیف‌ت توی هایپرمارکت کار می‌کردم. پاهام تاول زده بود. پول خرید انسولین بچه رو نداشتم. یکی از همکارها که ماشین داشت در عوض این‌که ارضاش کنم، شب‌ها من رو می‌رسوند خونه. (دلسا، ۴۰ ساله)

بحران مالی، مهاجرت اجباری، دسترسی نابرابر اقتصادی و هم‌زمان مراقبت از فرزند در حال تحصیل، به عنوان تجربیات سخت زندگی از سوی بعضی زنان عنوان شد. این مشکلات زمانی طاقت فرساتر می‌شود که کودک بیمار است. در این شرایط، زن باید بر روی ویرانه‌های زندگی مشترک به تنهایی زندگی را از نو بسازد. نیاز فوری به درآمد باعث می‌شود زنان اغلب وارد مشاغل یقه‌تیره شوند و با مردانی از همان طبقه تعامل کنند. بعضی از این مردان از فرصت حداقلی ایجاد شده، به نفع خود استفاده می‌کنند و با زنی که نیاز به حمایت دارد خشونت آمیز و خود خواهانه رفتار می‌کنند.

طلاق اصلاً توی خانواده ما نبود. کجا برم با دو تا بچه؟ صبح که می‌خواست بره سر کار، در رو قفل می‌کرد. شب می‌اومد در رو باز می‌کرد. همسر من یک حالتی داشت... نمی‌دونم توی زندگی‌اش چه ضربه‌ای خورده بود که از من انتقام گرفت. من حس می‌کنم همیشه قربانی‌ام. (مژده، ۳۵ ساله)

ساختار اجتماعی، زنان را در موقعیت‌های نابرابر قرار می‌دهد. برخی زنان با داشتن فرزند، به دلیل پیش‌بینی فشارهای اجتماعی-اقتصادی، طلاق را به عنوان راه حل نمی‌بینند؛ زیرا خود را در ضعف اقتصادی می‌یابند. مردان نیز آگاهانه زنان را در این موقعیت قرار می‌دهند و نگه می‌دارند. زنانی که به‌طور سیستماتیک قدرت و اعتبارشان زیر سؤال برده می‌شود، احساس قربانی بودن می‌کنند و ممکن است انتقام را جایگزین انفعال کنند.

عید نوروز رفتم خونه پدرم، گفتم اومدم طلاق بگیرم. برادرم خیلی محترمانه گفت: خرجت رو نیندازی گردن من‌ها!! همین بابات رو سیر کنم بسه. انگار محیط‌ها رو گم کرده بودم. یادم نبود همون روستاست و هیچ کاری وجود نداره. گفتم ۱۱۱۱ من طلاق گرفتم چکار کنم؟ آزادی وجود نداره! باید به خاطر روزی ده هزار تومن توی خیاطی کار کنم. خونه ما هرچی هست دعوایی نیست. من هم آدمی نیستم که توی اون خونه (پدری) برگردم. هیچ جای دیگه هم نمی‌تونم برم. اجازه این کار رو بهم نمی‌دن. یکی دیگه هم که بیاد (بچه‌ای که در شکم دارد)، دیگه نمی‌تونم کار کنم و با من هیچ آینده‌ای نداره. قبول کردم بچه که به دنیا اومد، بده به یک خونواده. بچه رو فروخت. (مهسا، ۲۱ ساله)

محدود کردن زنان در دسترسی به شبکه‌های مالی به همراه عدم فعالیت اقتصادی شوهر و بی‌توجهی او به نقش همسر و پدر، اعضای خانواده را در فقری فراگیر وارد می‌کند. وجود فرزند یا فرزندان، زنان را در موقعیت ضعف قرار می‌دهد، چراکه هم‌زمانی مراقبت‌گری از کودک و تلاش برای دستیابی به منابع مالی امکان‌پذیر نیست. آن‌ها برای دستیابی به

پایه‌ای‌ترین نیازهای زندگی با محدودیت مواجه هستند. بدین‌ترتیب وعده کمک از سوی دیگر مردان، آنان را به موقعیت جدید ارتباطی رهنمون می‌کند.

۵-۵. واکنش به رفتار شوهر

رایج‌ترین دلیل جدایی در ازدواج‌های رمانتیک، خیانت یکی از زوجین است. معمولاً گناه مردها بیشتر و دلیل آن با خیانت زن‌ها متفاوت است. ظاهراً این عمل برای مردها بیشتر شبیه تغییر ذائقه است. زنان جدایی از همسر خیانت‌کار را می‌پذیرند، اما به دنبال یافتن دلیل خیانت او هستند!

دیدم با دخترهای دیگه توی توییتر شبش رو صبح می‌کنه، صبحش رو شب می‌کنه. اولش گفتم یه هیجان زودگذره، دست برمی‌داره از این کاراش. ولی یک روز با یکی از همون دخترهای توییتر دیدمش. رابطه برام دیگه تموم شد. این خط قرمز من بود. می‌دونست که دوستش دارم. خواستم تلافی کنم و حسم رو ازش دور کنم و بهش بگم این کارو رابطه با مرد دیگه کردم. اون قدری که به من ضربه زده، من هم باید بهش ضربه بزنم. سعی می‌کردم همه پیشنهادها رو بپذیرم. حس بدی بود. یکی از یکی مزخرف‌تر و داغون‌تر. داشتم به خودم صدمه می‌زدم. (فرح، ۳۹ ساله)

هر نوع رفتار خیانت‌آمیز زوجین، منجر به آسیب‌های جدی در ارتباط و اعتماد میان آن دو می‌شود. خیانت شوهر، مسائل زندگی را برای زن پیچیده‌تر می‌کند، به‌گونه‌ای که زنان از آن به‌عنوان دردناک‌ترین حادثه زندگی خود یاد می‌کنند و به دنبال آن هستند که در برابر آن اقدام مؤثر و احتمالاً تلافی‌جویانه داشته باشند تا شاید به نمایشی از موازنه در قدرت دست یابند.

به خانوم‌های سن بالا و طلاق‌گرفته مخصوصاً اون‌هایی که بچه داشتن، توجه ویژه داشت. توی ده سال زندگی مشترک اون میزان توجه رو اصلاً برای خودم تجربه نکردم. می‌دونستم که اون مدل حمایت افناش می‌کنه. همیشه می‌گفت زن جوون گرفتم که فلان کار رو کنه. آدم‌های سن بالاتر رو کلاً دوست داشت. آدم‌های آسیب‌دیده که بتونه حمایتشون کنه. دوست داشت صبح زود نون بره در خونه‌هاشون، خونه‌شون رو گرم کنه. خرید خونه خودمون رو نمی‌کرد، دعا می‌کرد که چرا خودت انجام نمی‌دی؟ زباله‌های خونه خودمون رو با دعا و قهر می‌برد. مال دیگران رو با اصرار و احترام. یه خانوم رو با همین مشخصات استخدام کرد که من دیگه مطمئن شدم زندگی مون تموم شد. (پریا، ۳۵ ساله)

هنگامی که الگوهای رفتاری که بر اساس ارزش‌های فرهنگی شکل گرفته، با الگوهای ازدواج در تضاد باشند، عدم هماهنگی و تنش در رابطه ایجاد می‌شود. این وضعیت اغلب در جوامعی رخ می‌دهد که ارزش‌ها و انتظارات ناهمگونی در مورد نقش‌های جنسیتی وجود دارد. فقدان برابری و همسانی از تعریف نقش‌ها بر فهم مسئولیت‌های خانوادگی و روابط انسانی تأثیر می‌گذارد و سبب شکل‌گیری تجربیات فردی و روابط اجتماعی جدید می‌شود. به نظر می‌رسد خودسانسوری و باورهای اجتماعی-فرهنگی در مورد زنی که طلاق می‌گیرد، در بسیاری موارد زنان را از خیانت شوهر آسیب‌پذیرتر می‌کند. طبق قانون، اگر خیانت یکی از زوجین در دادگاه ثابت شود، حق طلاق به فرد مقابل داده خواهد شد. با این حال فشارهای هنجاری و عرفی و تضامین مرتبط به آن بیشتر معطوف به زنان است.

پسر بزرگم رو که باردار شدم، فهمیدم یه زندگی دیگه داره. شریکش اومد خونه مون پرسید: با این به چه دلیل ازدواج کردی؟ گفتم هیچ دلیل. گفت می‌دونی این زن داره. دو تا بچه داره. تو آخری‌ش هم نیستی. این حرفش خیلی معنی می‌داد؛ یعنی چی تو آخری‌ش نیستی؟ من می‌خوام پهلوی کسی بخوابم که مال من باشه، نه مال کس دیگه. این هیچ زمانی مال من نیست و نخواهد بود. این مال کس دیگه هست. نمی‌تونستم قبول کنم مرد کس دیگه کنار دستم خوابیده، یا باهاش می‌رم مسافرت. اینا همش جمع می‌شد توی ذهنم. همیشه می‌گه تو نباشی یک دختر ۱۸ ساله می‌آد. تو نباشی کس دیگه هست. من ارزش دور می‌شدم. من شوهری ندارم. (مژده، ۳۵ ساله)

قاعده کلی برای از بین رفتن یک رابطه این است که دلایل از سوی دو نفر وجود داشته باشد؛ اما در سیاست مردسالارانه کافی است مرد بخواهد که نباشد. هرچند در چنین سیستمی به مردی که خیانت کرده، کمترین برچسب یا نقد وارد است و این زن است که باید در برابر برچسب‌های متفاوتی چون عدم جذابیت کافی برای شوهر، ساختن زندگی یکنواخت و کسل‌کننده، عدم رسیدگی کافی به شوهر و... را به عنوان دلایل دلسردی شوهر از رابطه و خیانت او پاسخ دهد.

زنان پیوسته برای حفظ خانواده تحت فشار سنت‌ها و ناعدالتی در قوانین جنسی هستند. نحوه مقاومت آنان در برابر ساختارهای اجتماعی و یافتن معنایی از خود و کنار آمدن با وضعیت موجود و یا به حداقل رساندن تضاد، متأثر از تجربیات فردی زنان است. اگرچه ممکن است آن‌ها به تصمیم‌گیری‌های مشابه برسند، اما منطق و فرایندهای استدلالی زنان برای رسیدن به این تصمیم‌ها می‌تواند از یکدیگر متفاوت باشد.

شوهرم بهم گفته بود تو تربیت جنسی و آموزش جنسی نداری! به وقت‌هایی می‌گه تو گرم نیستی! همه کارمنداش خانوم‌های خوشگل و بی‌حجابن. اون وقت به من می‌گه چادر باید بپوشم. می‌گه اون‌ها نیاز (جنسی) دارن که من باهاشونم ... دیگه فاصله بین مون زیاد شده بود. از شوهرم بدم می‌اومد. دوست داشتم ازش طلاق بگیرم. چیزی که داشت می‌گفت این‌که بچه رو بهت نمی‌دم. کلاً من رو منهدم کرد. الان هم طلاق نمی‌ده. زجر می‌ده و زجر می‌کشه. خیلی تلاطمه. خیلی حس بدیه. اگر اون بود، چرا آدم بره سراغ یکی دیگه؟ دانشگاهی که درس می‌دم یکی از شرط‌هاش متأهل بودن. این قدر طلاق سخته، این قدر بحرانه، این قدر بهت‌انگ می‌زنن. هیچ حقی نداری. درد خیلی زیاده توی حیطه زنان. توی حیطه عشق. اصلاً عشق به وادی دیگه است. عشق رو ختم به سکس می‌دونن. سکس همه‌ش نیست، یک چیزی فراتر از اونه. طلاق خیلی خوبه؛ یعنی رؤیای طلاقه. (بنفشه، ۴۳ ساله)

اختلافات زناشویی هنگامی که به قدرت‌نمایی بر سر حضانت فرزند می‌رسد، زورآزمایی یک‌جانبه‌ای است، به واسطه امتیاز انحصاری که به مردان داده شده و آن‌ها از آن به نفع خود استفاده می‌کنند.

جدول شماره ۲: ساختار کلی مضامین، مقولات و مفاهیم مستخرج از مصاحبه‌های پژوهش

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
مالکیت بر زندگی و بدن زنان	خشونت خانگی	کودک‌همسری
		خشونت کلامی
		خشونت فیزیکی
		خشونت جنسی
فرهنگ مردسالارانه	کیفیت رابطه جنسی	محروم شدن از ضروریات زندگی
		گرایش جنسی متفاوت
		محروم کردن از رابطه جنسی
	عدم ایفای نقش‌های مردانه	اعتیاد به خودارضایی
		اعتیاد به مواد مخدر
تلاش برای عاملیت مؤثر	واکنش به رفتار شوهر	بحران‌های مالی طولانی مدت (دسترسی به منابع)
		بازیابی احساس ارزشمندی
		پاسخ متقابل به خیانت شوهر

۶. بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش با رویکردی تفسیرگرایانه نقش شرایط خانوادگی و به‌ویژه شوهر را در خروج زنان از تعهد جنسی مورد بررسی قرار دادیم. چنان‌که بیان شد، جامعه‌شناسان کمتر به حوزه کنشگری جنسی زنان پرداخته‌اند و زمینه‌های خیانت، اغلب در سطح فردی و روان‌شناختی تحلیل می‌شوند. در این پژوهش تلاش شد برخی از زمینه‌های اجتماعی این مسئله کشف شود. نتایج نشان داد خروج زنان از تعهد زناشویی نتیجه تعامل پیچیده‌ای از عوامل فردی، اجتماعی، فرهنگی و روانی است که سیستم‌های اجتماعی سیاسی مردسالار در شکل‌دهی آن نقش اساسی دارند. زنان در ابتدای پیوند زناشویی، با مشاهده تضادها، بنا بر الگوهای ازپیش طراحی شده سکوت می‌کنند. آن‌ها خود را به عنوان سوژه‌های جنسی مشاهده می‌کنند (مولنهور، ۲۰۱۱) که وظیفه جلب رضایت شوهر را دارند. آن‌ها تلاش می‌کنند طبق ایدئولوژی‌های مسلط فرهنگی، رفتارهای مستبدانه و غیرمسئولانه شوهر را بپذیرند یا نادیده بگیرند. هرچند در گذر زمان به واسطه انباشت دانش و کسب تجربیات جدید به یادگیری‌هایشان می‌افزایند (فیلیپس، ۱۹۹۵).

سلب انتخاب در ابعاد مختلف زندگی زنان که کلیشه‌های جنسیتی نیز پشتیبان آن هستند، به احساس نارضایتی، کاهش کیفیت زندگی و خلق معانی متفاوتی از ارتباط و کنش می‌انجامد. سلب انتخاب (حتی در مالکیت بدن)، کنترل بر دانش جنسی زنان، محدودکردن شناخت از بدن، سلب قدرت انتخاب زمان ازدواج و شریک جنسی، سلب قدرت در انتخاب زمان بارداری و تعداد فرزندان، از مواردی است که زنان را پیوسته در موقعیت‌هایی قرار می‌دهد که نه درکی از آن موقعیت و نه نقشی در انتخاب آن نداشته‌اند. با این حال در تلاش هستند هر رویارویی جدید را درک کنند و به‌طور مداوم مدل‌های ذهنی و اطلاعات جدید و تفسیر از واقعیت را بسازند (مکلثود، ۲۰۱۹). این تجربه‌ها مراحل رشد عاطفی-شناختی و معناهای جدیدی از زنانگی را برای آن‌ها رقم می‌زند.

ازدواج که بر پایه جهت‌بخشی به نیاز جنسی بنیان یافته، بدون توجه به سلیقه جنسی و تفاوت‌های بدنی و فرهنگی، زنان را به صورت قانونی و اغلب دائمی وارد این پیوند می‌سازد. آن‌ها در اولین رویارویی جنسی در موقعیت غافلگیرکننده قرار می‌گیرند. بدین ترتیب درک زنان و تجربه‌های زیسته آن‌ها در فرهنگی که بدن را جنسیت‌بندی می‌کند، به صورت پنهان چهارچوبی را برای چگونگی به‌عینیت رساندن خود، آموزش می‌دهد. این امر در شکل‌گیری تمایلات و رفتارهای جنسی تأثیر دارد (آچن، آتکیرضا و روابوکوالی، ۲۰۲۱).

خشونت مستمر شوهر در خانواده از مضامینی بود که زنان وجود اعتبار در رابطه زناشویی را ازدست رفته می‌یافتند. خشونت‌های خانگی در انواع آن، مخصوصاً در ازدواج کودکان شدت می‌یابد. خشونت‌های پنهان و آشکاری که در محیط خانواده وقوع می‌یابد، برهم‌زننده امنیت روانی و جسمانی است. محروم کردن زنان از دسترسی به موقعیت‌های برابر یا حتی برخورداری از امکانات شخصی، از موقعیت‌هایی است که آنان را به تلاش برای واکنش دادن در برابر آن وادار می‌کند. این موقعیت‌ها منجر به ایجاد تغییر در ارزش‌ها، باورها و هویت آن‌ها می‌شود. از آنجا که خشونت توسط نزدیک‌ترین فرد زندگی یعنی شوهر انجام می‌شود، به تصمیمات جدی‌تر در مورد رابطه زناشویی منتج می‌شود.

نارضایتی از رابطه جنسی، بی‌توجهی شوهر به نیازهای اساسی زن، اجبار و خشونت قبل و حتی حین رابطه جنسی و عدم برقراری رابطه جنسی با هدف اعمال خشونت روحی، ازجمله ناگوارترین تجارب زنان در زندگی مشترک بود و به کلام جاری ساختن آن برایشان سخت بود. تابو و احساس شرم گفت‌وگو در مورد این موضوعات، باعث می‌شود چنین خشونت‌هایی پنهان باقی بماند. درحالی‌که مردان در موقعیت‌های مشابه، یا از ازدواج خارج می‌شوند یا به رابطه موازی روی می‌آورند ولی در شرایط مشابه از زنان انتظار می‌رود تفاوت‌ها را بپذیرند، با آن همسو باشند و احساس قربانی بودن را با صبر و مهرورزی به شوهر ارزانی دارند.

عادات جنسی منحرفانه شوهر، ازجمله شکایات زنان مورد بررسی بود که احساساتی چون عدم احساس ارزشمندی، عدم احساس کنترل بر شرایط زندگی، احساس دوست داشته‌نشدن، مورد پذیرش نبودن و فقدان جذابیت زنانه و جنسی را در زنان به وجود می‌آورد. بی‌تردید این معانی تحت تأثیر تعامل دانش قبلی و رویدادهای جدید است. هرچند سیاست‌های مردسالارانه با سرسختی، سرمایه جنسی و مسائل جنسی زنان را منکر می‌شوند، اما همین امر مرکز کشاکش دو جنس است. در چنین سیستم فرهنگی زنان حتی مجاز به بیان خشونت‌هایی که تجربه می‌کنند نیستند، چه رسد به ابراز این که تمایلی به حضور یا ادامه زندگی مشترک ندارند.

برخورداری از سرمایه‌های اقتصادی به همراه برخی حمایت‌ها یا خلأهای قانونی، می‌تواند مشوق بی‌توجهی مردان به نیازهای زن و خانواده‌ای که تشکیل داده‌اند باشد و منجر به ارتکاب رفتارهایی مطابق میل شخصی گردد. تنفیذ یک جانبه قدرت به مردان، عدم تعادل قدرت در رابطه را در پی دارد که به ایجاد تنش در رابطه منتج می‌شود. بدین ترتیب زن و

مرد هر دو تلاش می‌کنند با توجه به سرمایه‌های در دسترس، رابطه را مدیریت کنند. در تمام مواردی که عدم تعادل قدرت در یک رابطه مبادله‌ای وجود دارد، پتانسیل بهره‌برداری نیز وجود دارد (الیوت و همکاران، ۲۰۰۰).

بر اساس روایت برخی زنان مطالعه شده، وجود محدودیت‌های ارتباطی حتی قبل از ازدواج، زنان را در موقعیت عدم شناخت قرار می‌دهد. آن‌ها این تصور را دارند که مردان مطابق با الگوهای فرهنگی، سرپرستی خانواده و تأمین نیازهای آن را بر عهده می‌گیرند؛ اما در واقعیت خود را در برزخی از مشکلات تنها می‌یابند و برای دستیابی به حداقل ضروریات زندگی و برون‌رفت از آن موقعیت سخت، به تنهایی دنبال راه حل و اقدام هستند. این در حالی است که اعتیاد به مواد مخدر رابطه زناشویی را در بحرانی عمیق‌تر وارد می‌کند. اعتیاد به تنهایی منبع و پیوستاری از مشکلات است.

از سوی دیگر بحران‌های مالی طولانی‌مدت، زنان را به تلاش برای رهایی از موقعیت اقتصادی دشوار وادار می‌کند. در این فرآیند برخی مردان هم در عوض بهره‌مندی از سرمایه جنسی زنان، از ضعف مالی آن‌ها سوءاستفاده می‌کنند. این بدان معنا نیست که زنان شاغل از نظر دستیابی به منابع با مشکل روبه‌رو نیستند. انحصار سرمایه‌های مادی در دست مردان محیط کاری را هم در سیطره فرهنگ مردسالار و مناسبات و قواعد ساخت‌دهنده‌اش قرار داده است. خروج زنان از تعهد جنسی زناشویی ممکن است با هدف مقابله به مثل با رفتار خیانت‌آمیز شوهر باشد. در چنین شرایطی زنان به صورت آگاهانه در پی انتقام و التیام روحی به پیشنهادهای جنسی پاسخ مثبت می‌دهند، هرچند که این انتخاب در تعارض با الگوهای ریشه‌دار اجتماعی و فرهنگی قرار دارد.

در مجموع، به نظر می‌رسد شرایطی از قبیل تفاوت مناسب سنی، بهبود شرایط اقتصادی، به رسمیت شناختن زنانگی و نیازهای زنان، حمایت قانون، تعهد شوهر به وظایف نقشی، ایجاد دسترسی برابر در دستیابی به موقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی و برداشتن برچسب‌های جنسیتی و خشونت‌آمیز از زنان و نگاه انسانی به هر دو جنس، فراهم شدن موقعیت‌هایی برای شناخت زن و مرد، برخورداری از حمایت و صمیمیت خانوادگی، توانمندسازی زنان برای ابراز احساسات و بیان نیازها و تغییر نگرش جامعه نسبت به نقش‌های جنسیتی، از جمله زمینه‌هایی به شمار می‌آیند که می‌توانند آثار مثبتی بر کنشگری و تعهد جنسی زنان بگذارند. خیانت در روابط زناشویی آسیب‌زا است. باید تلاش کنیم با ارائه آموزش‌های مناسب و ایجاد فرهنگی سالم در جامعه، به کاهش آن کمک کنیم.

بیان تجربیات شخصی، تلاش برای حقوق برابر و ترویج درک بهتر از تنوع تجربیات زنان، از پیشنهاد‌های کاربردی برای تغییر شرایط است. قانون باید به عنوان یک مرجع با تمرکز بر ایده پیشگیری و سازمان‌دهی اجتماعی، موانعی را در برابر تصمیمات غلطی مانند اجبار به ازدواج، کودک‌همسری و مدیریت زندگی توسط فرد معتاد ایجاد کند. سهل‌انگاری در این نوع مداخلات، احتمالاً به تقویت زمینه‌های خروج از تعهدات زناشویی می‌انجامد.

منابع

- ارجمندی، مجید (۱۳۹۲). خشونت خانگی در ایران؛ از آمار و ارقام تا روش‌های مداخله و پیشگیری. تابناک. <https://www.tabnak.ir/fa/news/370031>
- ازکیا، مصطفی و دربان‌آستانه، علیرضا (۱۳۹۷). روش‌های کاربردی تحقیق. تهران: کیهان.
- افشاری‌کاشانیان، امید، زهراکار، کیانوش، محسن‌زاده، فرشاد و تاجیک‌اسماعیلی، عزیزالله (۱۳۹۸). شناسایی عوامل زمینه‌ساز خیانت زناشویی در زنان. پژوهش‌های مشاوره، ۱۸(۷۱)، ۱۵۴-۱۲۱.
- چوپانی، موسی، فاتحی‌زاده، مریم، آسنجرانی، فرامرز و دی‌کاسترو کوریا، آلبرتو ماریو (۱۴۰۰). پدیدارهای وجودی در خیانت زناشویی مردان. خانواده‌پژوهی، ۱۷(۳)، ۵۱۳-۴۸۳.
- حکیم، کاترین (۱۳۹۱). سرمایه جنسی و نقش آن در مناسبات قدرت جامعه (ژیلا سرابی، مترجم). لندن: نسخه الکترونیکی.
- خالدیان، محمد، شاهمرادی، سمیه و مدنی، یاسر (۱۴۰۲). تبیین فرآیند شکل‌گیری خیانت زناشویی در زنان دارای همسر وابسته به مواد. فصلنامه علمی اعتیادپژوهی، ۱۷(۶۷)، ۱۹۷-۲۲۸.
- خسروی، زهره و عباس‌زاده، سعیده (۱۳۹۴). بررسی فرایندهای تفسیری و معنایی مبتنی بر جنسیت در انتخاب کنش اخلاقی. مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان (مطالعات زنان سابق)، ۱۳(۱)، ۷-۳۲.
- زراعت‌پیشه، رؤیا، شیر، عباس، نجفی‌ابرنآبادی، علی حسین و محمودی‌جانکی، فیروز (۱۳۹۹). کلیشه‌های جنسیتی مؤثر بر وقوع تجاوز جنسی در مؤلفه‌های فرهنگ ایرانی. فصلنامه پژوهش حقوق کیفری، ۹(۳۲)، ۱۷۷-۱۵۱. <https://doi.org/10.22054/jclr.2020.45292.1982>
- سهیلا علیرضائزاد (۱۳۹۵). عشق و جدایی: مطالعه‌ای مردم‌نگارانه در بین زنان شاغل و تحصیل‌کرده ساکن تهران. نامه انسان‌شناسی، ۱۴(۲۵)، ۱۴۴-۱۱۵.
- شریفی‌ساعی، محمدحسین و آزادارمکی، تقی (۱۴۰۰). عوامل شکل‌گیری خیانت زناشویی در ایران؛ مطالعه فراترکیب. بررسی مسائل اجتماعی ایران، ۱۲(۲)، ۷۴-۳۳. [doi: 10.22059/ijsp.2022.87903](https://doi.org/10.22059/ijsp.2022.87903)
- زارعی‌محمودآبادی، حسن (۱۴۰۰). واکاوی علل و زمینه‌های وقوع خیانت زناشویی در زنان و مردان متأهل در ایران: یک مطالعه فراترکیب کیفی. دوفصلنامه روانشناسی خانواده، ۲(۸)، ۳۸-۲۶. <https://doi.org/10.52547/ijfp.2022.546355.1069>
- هدایتی، مهنوش و بیگی، سارا (۱۳۹۵). تعیین رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی و رضایتمندی زناشویی با شاخص عملکرد جنسی در زنان. پژوهش‌نامه زنان، ۷(۱۶)، ۱۴۱-۱۲۷.
- موحد، مجید و عزیزی، طاهره (۱۳۹۰). مطالعه رابطه رضایت‌مندی جنسی زنان و تعارضات میان

- همسران. زن در توسعه و سیاست، ۹(۲)، ۱۸۱-۲۰۶.
- محمدصادق، عاطفه، کلانترکوشه، سیدمحمد و نعیمی، ابراهیم (۱۳۹۷). تجربه مشکلات جنسی در زنان متقاضی طلاق و راضی از زندگی مشترک: یک مطالعه کیفی. تحقیقات کیفی در علوم سلامت، ۷(۱)، ۳۵-۴۷.
- ملیحی‌الذاکری، سعید، خرازیافرا، محمد و اسمعیلی‌رادور، فرحناز (۱۳۹۳). بررسی ابعاد هویت از دیدگاه نظریه‌های شخصیت. تهران: اولین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی و علوم رفتاری. <https://civilica.com/doc/385545>
- Achen, S., Atekyereza, P., & Rwabukwali, C. B. (2021). The role of culture in influencing sexual and reproductive health of pastoral adolescent girls in Karamoja sub-region in Uganda. *Pastoralism*, 11(25).
- Arends, R. I. (1998). *Resource handbook. Learning to teach*. McGraw-Hill.
- Bay-Cheng, L. Y. (2015). The Agency Line: A Neoliberal Metric for Appraising Young Women's Sexuality. *Sex Roles*, 73, 279-291. <https://doi.org/10.1007/s11199-015-0452-6>
- Dewey, J. (1986, September). Experience and education, *The educational forum* (Vol. 50, No. 3, pp. 241-252). Taylor & Francis Group.
- Connell, R. W. (1987). *Gender and Power: Society, the Person, and Sexual Politics*. Stanford: Stanford University Press. <https://psycnet.apa.org/record/1988-97032-000>
- Elliott, S. N., Kratochwill, C. R., Cook, J. L., & Travers, J. F. (2000). *Educational psychology: effective teaching effective learning*. Boston: McCraw Hill.
- Fraser, N. (1990). *Unruly Practices: Power, Discourse and Gender in Contemporary Social Theory*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Fredrickson, B. L., & Roberts, T.-A. (1997). Objectification theory: Toward understanding women's lived experiences and mental health risks. *Psychology of Women Quarterly*, 21(2), 173-206. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00108.x>
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity*, Cambridge. Polity, 109.
- Giddens, A. (1992). *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love, and Eroticism in Modern Societies*. Stanford: Stanford University Press.
- Hitlin, S., & Elder, G. H., Jr. (2007). Time, Self, and the Curiously Abstract Concept of Agency. *Sociological Theory*, 25(2), 170-191. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9558.2007.00303.x>
- hooks, b. (1984). *Feminist Theory: From Margin to Center*. Boston: South End Press.
- Klein, V., Becker, I., & Štulhofer, A. (2018). Parenting, Communication about Sexuality, and the Development of Adolescent Womens' Sexual Agency: A Longitudinal Assessment. *Journal of Youth and Adolescence*, 47(8), 1486-1498. <https://doi.org/10.1007/s10964-018-0866-3>
- Litzenberger, B. W., & Butenheim, M. C. (1998). Sexual orientation and family development: Introduction. *American Journal of Orthopsychiatry*, 68(3), 344-351. <https://doi.org/10.1037/h0080340>

- McLeod, S. (2019). Constructivism as a theory for teaching and learning. Simply Psychology. <https://www.simply psychology.org/constructivism.html>
- Meijerink-Bosman, M., Back, M., Geukes, K., Leenders, R., & Mulder, J. (2022). Discovering trends of social interaction behavior over time: An introduction to relational event modeling. *Behavior Research Methods*, 55, 997–1023. <https://doi.org/10.3758/s13428-022-01777-4>
- Mullenhauer, W. A. (2011, April 15). Female Sexual Dysfunction: History, Criticisms, and New Directions. Retrieved from eScholarship.org, <https://escholarship.org/uc/item/8jh824n>
- Omoeva, C., & Hatch, R. (2022). Teenaged, married, and out of school: Effects of early marriage and childbirth on school exit in Eastern Africa. *PROSPECTS*, 52(4), 299-324.
- Peplau, L. A., Spalding, L. R., Conley, T. D., & Veniegas, R. C. (1999). The Development of Sexual Orientation in Women. *Annual Review of Sex Research*, 10, 70-99. https://www.researchgate.net/publication/12424471_The_development_of_sexual_orientation_in_women, *Annual Review of Sex Research*, 070-99
- Phillips, D. C. (1995). The good, the bad, and the ugly: The many faces of constructivism. *Educational researcher*, 24(7), 5-12.
- Rauf, B., Saleem, N., Clawson, R., Sanghera, M., & Marston, G. (2018). Forced marriage: implications for mental health and intellectual disability services. Published online by Cambridge University Press.
- Turner, M. J. (2016). Rational emotive behavior therapy (REBT), irrational and rational beliefs. In N. J. Smelser & P. B. Baltes (Eds.), *International encyclopedia of the social & behavioral sciences* (Vol. 21, pp. 14409-14413). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/01767-6>
- Umberson, D., Thomeer, M. B., & Lodge, A. C. (2015). Intimacy and emotion work in lesbian, gay, and heterosexual relationships. *Journal of Marriage and Family*, 77(2), 542–556. doi: 10.1111/jomf.12178
- Vygotsky, L. S., & Cole, M. (1978). *Mind in society: Development of higher psychological processes*. Harvard university press.
- Walby, S. (1990). *Theorizing Patriarchy*. Oxford: Blackwell. <https://doi.org/10.1177/0038038589023002004>
- Waylen, G. (1998). *The Politics of Gender: A Feminist Approach to Global Politics*. London: Routledge.

References (in Persian)

- Afshari Kashanian, Omid, Zehra Kar, Kianoush, Mohsenzadeh, Farshad & Tajik Esmaeili, Azizollah (2019). Identification of Predisposing Factors of Marital Infidelity in Women. *Counseling Research*, 18(71), 121-154. <http://dx.doi.org/10.29252/jcr.18.71.121>

- Ali Rezanejad, Soheila (2016). Transformations in Feminine Experience of Love and Marriage: An Ethnographic Study on Urban Educated Employed Women in Tehran. *Anthropology Letter*, 14(25), 115-144. https://faslname.msy.gov.ir/article_236.html?lang=en
- Arjmandi, Majid (2013). Domestic Violence in Iran; From Statistics and Figures to Intervention and Prevention Methods. *Tabnak*. 08 January 2014. <https://www.tabnak.ir/fa/news/370031>
- Azkia, Mostafa & Darban Astaneh, Alireza (2018). *Practical Research Methods*. Tehran: Keyhan Publishing.
- Chopani, Mousa, Fatehizadeh, Maryam, Asenjarani, Faramarz & de Castro Coria, Alberto Mario (2021). Existential Phenomena in Men's Marital Infidelity. *Family Research*, 17(3), 483-513. https://jfr.sbu.ac.ir/article_101861.html
- Hakim, Catherine (2012). *Sexual Capital and its Role in Power Relations in Society*. Translated by Zhila Sarabi, London: Digital Edition.
- Hedayati, Mahrnosh & Beigi, Sara (2016). Determining the Relationship between Attachment Styles and Marital Satisfaction with Sexual Function Index in Women. *Women's Research Journal*, 7(16), 127-141.
- Khaledian, Mohammad, Shahmoradi, Somayeh & Madani, Yaser (2023). Explaining the Process of Forming Marital Infidelity in Women with Drug-Dependent Spouses. *Addiction Research Quarterly*, 17(67), 197-228. <http://dx.doi.org/10.52547/etiadjpajohi.17.67.197>
- Khosravi, Zahra & Abbaszadeh, Saeedeh (2015). Examination of Gender-Based Interpretive and Semantic Processes in Ethical Action Selection. *Women's Psychological and Social Studies (Formerly Women's Studies)*, 13(1), 7-32. <https://doaj.org/article/273dba67ec2c4dbfbdfac6cf5f900867>
- Maliheh El Zakirini, Saeed, Kharazi Afra, Mohammad & Esmaili Rador, Farahnaz (2014). Examination of Identity Dimensions from the Perspective of Personality Theories. Tehran: First International Conference on Psychology and Behavioral Sciences. <https://civilica.com/doc/385545>
- Mohammadsadegh, Atefeh, Kalantar Kosheh, Seyed Mohammad, & Naeimi, Ebrahim (2018). The Experience Of Sexual Problems In Women Seeking Divorce And Women Satisfied With Their Marriage: A Qualitative Study. *Journal Of Qualitative Research In Health Sciences*, 7(1), 35-47.
- Movahed, Majid & Azizi, Tahereh (2011). Study of the Relationship between Women's Sexual Satisfaction and Marital Conflicts. *Women in Development and Politics*, 9(2), 181-206. https://jwdp.ut.ac.ir/article_22992.html?lang=en
- Sharifi Saei, Mohammad Hossein & Azad Armaki, Taghi (2021). Factors Shaping Marital Infidelity in Iran; Meta-synthesis Study. *Iranian Journal of Social Problems*, 12(2), 33-74. <https://doi.org/10.22059/ijsp.2022.87903>
- Zarat Pisheh, Roya, Shiri, Abbas, Najafi Ebrend Abadi, Ali Hossein & Mahmoudi Jan-ki, Firooz (2020). Gender Stereotypes Influencing Sexual Assault in Iranian Cultural

Components. Quarterly Journal of Criminal Law Research, 9(32), 151-177. <https://doi.org/10.22054/jclr.2020.45292.1982>

- Zarei Mahmoudabadi, Hassan (2021). Examination of Causes and Grounds for Marital Infidelity in Married Men and Women in Iran: A Qualitative Meta-Synthesis Study. Family Psychology Biannual. <https://doi.org/10.52547/ijfp.2022.546355.1069>

